PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S. 12 pagini – 1 leu

Un an în racheta terestră

2

ANUL XXV
(1243)
10 IANUARIE 1969

SCRIITORII SE AMUZĂ

Zis-a Abutalib...

Un actor mediocru a început să scrie versuri, după care le-a editat, chiar, într-un volum. Abutalib a observat:

— Acum joacă un rol de poet. Dar și pe ăsta îl joacă ca pe toate celelalte: foarte prost.

■

Pe un poet care i se lăuda peste măsură, Abutalib l-a rugat:

— Ascultă, împrumută-mi pentru o clipă gîndurile tale.

— De ce?

— Pentru ca să mă pot gîndi la tine, fie și numai o clipă, cu încîntarea cu care te gîndești tu deobicei.

■

Un scriitor a fost distins cu un înalt titlu, cîteva medalii și mai multe funcții. Abutalib a remarcat:

— Acum are toate condițiile ca să nu mai scrie.

■

Întîlnindu-se cu un fost consătean de-al lui îmbrăcat în uniformă de miliție, Abutalib i-a spus:

— Mie mi se cere un conținut socialist și o formă națională, tu mi te înfățișezi cu o formă socialistă și un conținut național.

■

Despre critici Abutalib a spus:

— Sînt oameni de treabă, care nu înțeleg, însă, de glumă.

■

Abutalib despre un tînăr poet:

— N-o să iasă nimic din el: și-a adus la redacție primele versuri cu mașina.

■

Ceasornicele publice de pe străzile din Mahacikala nu mergeau de multă vreme. Și Abutalib a zis:

— Dacă viața mea s-ar fi reglat după aceste ceasornice, n-aș fi îmbătrînit niciodată și aș fi izbutit să realizez tot ce-mi pusesem în gînd.

■

Gazdele i-au pus dinainte niște pahare foarte mici. Și Abutalib a zis:

— Să bei din păhărelele astea e ca și cum ai asculta versuri proaste. Urechile ascultă, dar înăuntru nu răzbate nimic.

■

Jucau șeș-beș. Printr-o lovitură fericită, un jucător prost cîștigă partida. Abutalib observă:

— Așa-i și în viață: unul e priceput și altul cîștigă. Merită să te amărăști?

■

Într-o zi l-am întrebat pe Abutalib cum se face că el, care știe să cînte la toate instrumentele populare daghestane: zurna, fluier, cumuz, lala, nu folosește niciodată cioganul. Cioganul este, doar, cel mai iubit instrument al muntenilor. Atunci, Abutalib mi-a istorisit următoarea poveste:

— În tinerețe, foloseam și cioganul, dar mai tîrziu nu m-am mai atins de el. Și iată de ce.

Într-o bună zi, în aulul nostru a poposit un străin. Venise din Avaria, pentru a se pune la adăpost de o răzbunare care cerea sînge. Cum era firesc, și-a ridicat o casă la marginea satului dar, după cîte se părea, era tare nefericit. Nimeni nu-i călca pragul casei și el nu se ducea nicăieri. Trăia așa, de unul singur. Pe vremea aceea știam de-acum să vorbesc puțin avara și m-am hotărît să-i fac o vizită, să-l îmbunez și să-l liniștesc, pe cît îmi sta în putință. Am luat cu mine cioganul. Bejenarul stătea lîngă vatra cu foc de paie. Am cîntat cîteva cîntece la ciogan. Avarul a ascultat cu atenție. Apoi mi-a cerut instrumentul, s-a așezat după obiceiul lui și a început să cînte. Și a cîntat în așa fel, încît nici pînă-n ziua de azi nu l-am uitat. Instrumentul plîngea în mîinile lui ca o femeie cumplit de îndurerată. De pe strune își luau zborul jalea și iubirea, ruga fierbinte și durerea jignirii, tristețea, speranța și teama — o teamă înfricoșătoare. Focul se stinsese aproape și noi plîngeam în sunetele cioganului. La despărțire i-am dăruit instrumentul. Cîntul deznădăjduit al munteanului mi-a răsunat în urechi multă vreme. Hoinăream des în jurul casei lui, ca să-i ascult cîntecele, fie și de departe. Și pînă la sfîrșit m-am hotărît: am luat drumul Avariei, i-am căutat neamurile și le-am adus în aulul nostru. Aici, le-am pus să asculte cîntul concetățeanului lor. Trei zile ne-am învîrtit sub geamurile lui, iar în a patra zi i-am bătut la ușă.

— Te iertăm, i-au spus neamurile. Pregătește-te să te întorci cu noi acasă.

— Ca să vezi ce înseamnă muzica. La plecare a vrut să-mi înapoieze cioganul. Nu l-am primit. Îmi dădeam seama că n-am să cînt cum cînta el niciodată. Iar cu muzica, la fel ca și cu versurile, lucrurile stau așa: ori o faci bine, ori n-o faci deloc.

De asta nu mai cînt la ciogan.

Rasul Gamzatov

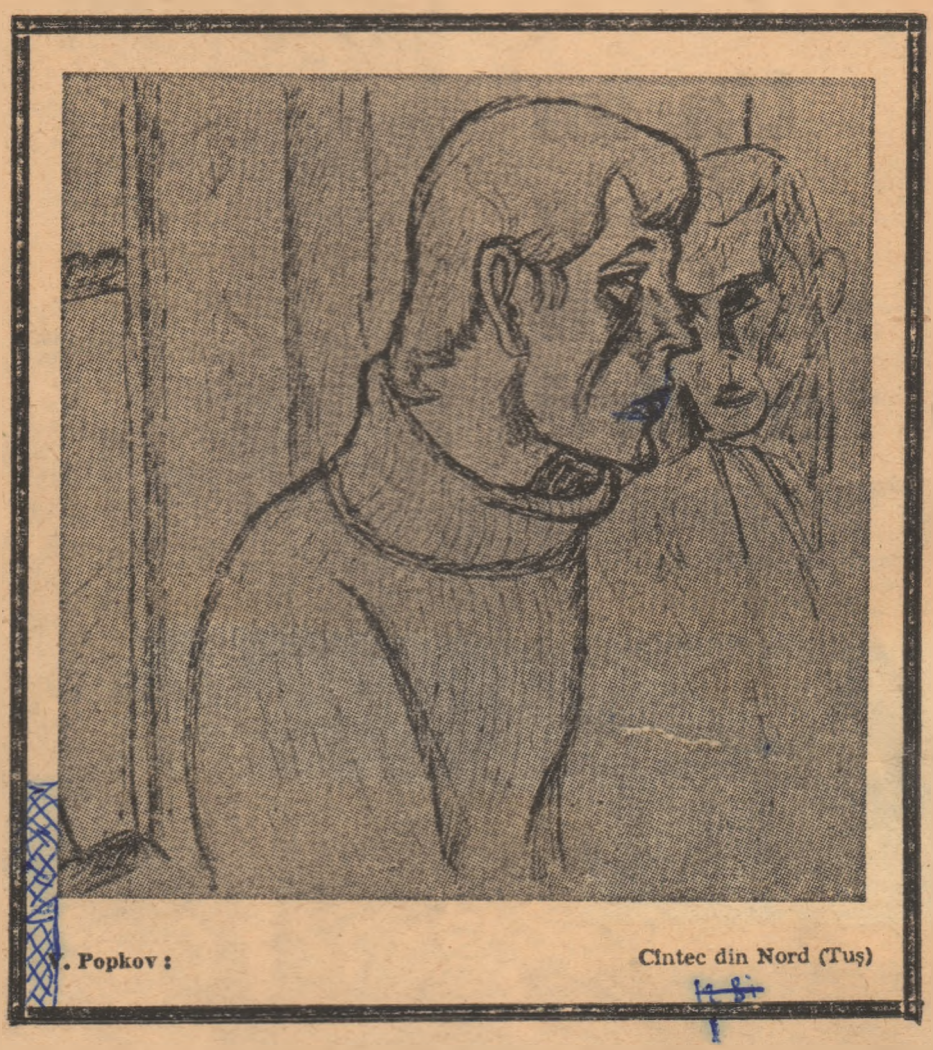

V. Popkov: Cîntec din Nord (Tuș)

Adevăratul și falsul Aduev

La mijlocul deceniului patru al acestui veac, împreună cu dramaturgul Nikolai Aduev ne întorceam de la Leningrad, după premiera operetei noastre: „Cum o cheamă?".

După spectacol fusesem la banchetul de rigoare pînă noaptea tîrziu și abia reușisem să prindem rapidul „Săgeata roșie". Dînd buzna în vagon, ne-am cățărat pe paturile de sus și am adormit imediat.

De sculat, ne-am sculat destul de devreme; însoțitorii de vagoane aveau și pe atunci obiceiul să scoale călătorii cu o oră-două înainte de sosirea trenului.

Tolăniți în așternutul nostru, nu aveam deloc chef să coborîm și trăgeam alene cu urechea la convorbirea călătorilor de jos: o duduiță frumușică și timidă și un tînăr elegant, care-și lua ceaiul de dimineață.

— Ca vecini, ar fi timpul să facem cunoștință, spuse tînărul, cu un zîmbet fermecător.

— Mașa P., studentă, se conformă duduiița frumușică, întinzîndu-i, încet mîna.

— Încîntat, Nikolai Aduev. Poet satiric. Dramaturg. Moscova, îi comunică rapid tovarășul de drum.

Aduev-ul meu nu se amestecă deloc în convorbire, ci începu doar să se îmbrace grăbit, acoperindu-și făptura pînă la bărbie, cu pătura. Eu continuam să lenevesc liniștit, chicotind, în așteptarea deznodămîntului apropiat.

Coborînd, Aduev-ul meu se așeză, modest, la celălalt capăt al banchetei. Studenta noastră continua să asculte atentă povestirile celuilalt Aduev despre creația lui și despre mediul literar din capitală. Aduev-ul meu așteaptă o pauză, pentru a interveni:

— Dumneavoastră ați făcut cunoștință; vă rog să-mi dați voie să mă recomand și eu. Dumneavoastră, după cum am aflat, sînteți Mașa P., studentă. Iar dumneavoastră, dacă nu mă înșel, scriitorul Nikolai Aduev? Iar eu, continuă Aduev-ul meu, sînt Savka Prohorov, din banda „Bovary", hoț de trenuri.

— Văd că și dumneavoastră știți să glumiți, remarcă interlocutorul lui, zîmbind condescendent.

— Nu, deloc! E adevărul gol-goluț. Și am să v-o dovedesc imediat. Poftim, dumneavoastră, sînteți de pildă, scriitorul Nikolai Aduev?

— Da, confirmă tînărul, fără să bage de seamă cursa ce i se întindea.

— Atunci, priviți atenți. Am să vă fac o mică demonstrație! le spuse pe un ton de confidență Aduev-ul meu, introducîndu-și mîna în buzunarul de la spate al pantalonilor și scoțînd de acolo buletinul de identitate și carnetul de membru al Uniunii Scriitorilor.

N-are nici un rost să mai adaug ce s-a întîmplat mai departe, întrucît deznodămîntul a fost descris genial în finalul nemuritoarei comedii „Regizorul", a marelui scriitor N. V. Gogol (1809—1852).

Dar am uitat să spun că Mașa P., care a devenit mai tîrziu critic teatral, era pe atunci, într-adevăr, studentă la Universitatea din Moscova și fusese trimisă special la premiera operetei noastre de către un ziar de tineret, pentru practică reportericească. Ea îl văzuse acolo pe Aduev-ul meu, care fusese chemat la rampă de aplauzele spectatorilor dar, sfioasă din născare, îi fusese rușine s-o spună celuilalt Aduev.

Nikita Bogoslavski

FRETICA

Istoria versului rus

Revista „Voprosi literaturi" a publicat, recent, cîteva sugestii interesante ale lui L. Timofeev și M. Grișman în legătură cu activitatea pregătitoare în vederea întocmirii unei istorii a versificației în lirica rusă.

Autorii remarcă, mai întîi, dificultățile care stau în calea unei asemenea opere. Printre ele, necesitatea de a înregistra evoluția modalităților poetice de-a lungul timpului și, mai ales, particularitățile utilizării acestor modalități de către fiecare poet în parte. Ultimele variante sînt de o însemnătate hotărîtoare pentru o istorie a versificației, dar înregistrarea lor cere o muncă uriașă, ce depășește posibilitățile unor cercetători izolați.

De aceea, autorii propun, ca o primă etapă a acestui studiu monumental, alcătuirea unor cartoteci care să înregistreze datele canoanelor poetice ale operelor reprezentative ale celor mai de seamă poeți din veacurile XVIII-XX. Fiecare cartotecă urmează a fi afectată unei singure poezii, trebuind să cuprindă următoarele date: structura (silabo-fonică etc.) și metrul utilizat. Pentru metrul cu două picioare: diferitele variații ritmice ale iambilor și troheilor și așezarea accentului pe fiecare silabă a strofei etc. Pentru metrul cu trei picioare: dispunerea accentelor pe silabe etc.

După cum se vede e vorba de o întreprindere vastă și de un act de cultură extrem de important. Pentru realizarea lor, autorii propunerii consideră necesară înmănuncherea tuturor forțelor ce lucrează pe tărîmul literaturii și al lingvisticii în universități, institute de cercetare, școli etc.

În felul acesta, conchid autorii, „cercetătorii de orice orientare, teoreticienii și istoricii poeziei vor avea la îndemînă un material deosebit de prețios pentru studiile de orice orientare".

PRIETENII CĂRȚII

Clubul bibliofililor

Clubul bibliofililor din Harkov a împlinit cinci ani de existență. E un jubileu modest ca durată, dar remarcabil prin activitatea desfășurată în acest răstimp. De altfel, alături de bibliofili de toate vîrstele și de toate profesiile, la activitatea acestui club iau parte numeroși bibliografi, istorici, critici literari, redactori de edituri etc.

Membrii clubului au participat la conferințe cu subiecte foarte variate: „Lermontov în Ucraina. Traduceri. Ediții, Studii", „Ediții rare ale operelor lui T.G. Sevcenko", „V.G. Korolenko și editura A.F. Marx", „Almanahurile rusești și culegerile din deceniul cinci al secolului XIX", „Revistele satirice din anul 1905". Manifestări speciale au fost consacrate aniversărilor lui Shakespeare, Dante, Erasm din Rotterdam, Swift și Ivan Franko.

Cartea și istoria ei ocupă, cu interesc, un loc de cinste în programul e fi-bului. În această ordine de idei s-a desfășurat seminarii cu teme ca: „Ediția de versuri ale lui Esenin apărute în timpul vieții poetului", „Cărțile poeților sovietici din deceniul al treilea", „Grafica de carte în primii ani după revoluție" etc.

cartea
cartea cartea
cartea cartea cartea
rtea cartea cartea cart
cartea cartea cartea c
artea cartea cartea carte
ea cartea cartea cartea ca
cartea cartea cartea cartea
ea cartea cartea cartea ca

URBANISM

Alte 600 000 de apartamente

În anii imediat următori, reconstrucţia centrului istoric al Moscovei va continua — a arătat, într-un recent articol din „Pravda", Mihail Possohin, arhitectul şef al capitalei sovietice. Cu acelaşi prilej el a preconizat, însă, că numărul de etaje al noilor clădiri construite în acest perimetru va fi strict limitat şi bine precizat, spre a se evita ridicarea [illegible] prejurimilor sale. Arterele radiale urmează a fi acum desăvîrşite şi completate prin străzi cu circulaţie rapidă, cu pasaje subterane şi estacade — arată Mihail Possohin. Natura şi destinaţia acestor străzi, care urmează să uşureze străbaterea nestingherită a oraşului de la un cap la altul, cer — subliniază arhitectul — abordarea construcţiei lor în acelaşi timp cu curaj şi multă grijă.

Pe de altă parte, articolul relevă că între 1966 şi 1970 Moscova se va îmbogăţi cu alte 600 000 de apartamente, adică cu 50 000 mai mult decît în cei cinci ani anteriori. Ceea ce înseamnă că încă 2 000 000 de moscoviţi se vor putea muta în locuinţe noi.

Instalaţiile sportive vor cunoaşte şi ele o amplă dezvoltare. Printre altele, se prevede construirea unei noi săli de sport, cu 35 000 de locuri. Teatrul de marionete, Galeria Tretiakov, circul şi un mare număr de cinematografe se vor muta şi ele în clădiri noi dotate cu confortul cel mai modern.

Metroul va căpăta o pondere şi mai mare în reţeaua mijloacelor de circulaţie. Între 1966 şi 1970 urmează astfel să fie deschise pentru circulaţie încă 28 de linii de metrou.

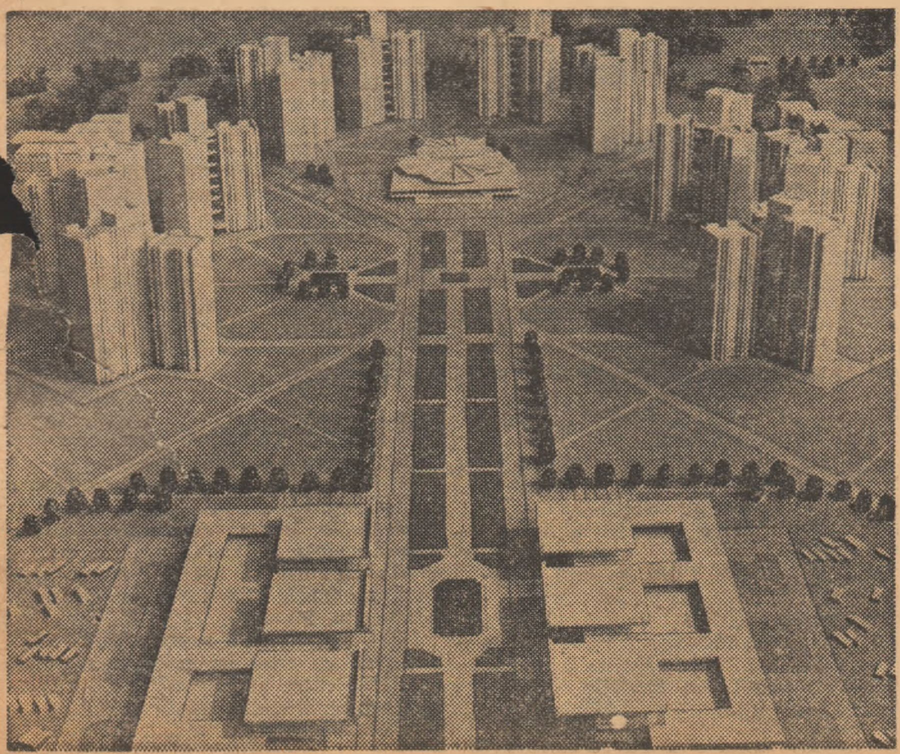

Macheta unui viitor orăşel studenţesc

TRANSPORTURI

Automobilul cu aburi

Un automobil experimental acţionat de un „motor" cu aburi a rulat pe şoselele sovietice timp de şase luni, cu o viteză medie orară de 90 kilometri. Motorul originalului vehicul materializează aplicarea descoperirii unui moscovit — A. Miropolski. Datorită unui asamblaj de tuburi de o formă specială şi extrem de subţiri, inventatorul a reuşit să realizeze un generator cu flux direct, în care transformarea apei în aburi se petrece instantaneu.

Căldarea UKM (iniţialele ruse pentru „Căldare universală Miropolski") îşi controlează automat presiunea aşa încît riscul unei explozii este înlăturat; ea nu adună în interior piatră reziduală şi poate fi montată, de orice mecanic, pe baza unui simplu crochiu. Ceea ce o caraterizează, însă, în principal este faptul că are o forţă de două ori mai mare la o mărime de şaisprezece ori mai mică decît în cazul celor mai bune căldări cunoscute pînă acum: 460 kg de aburi produşi într-o oră la presiunea, atinsă în numai cîteva minute, de 35 de atmosfere!

Montată pe un automobil, căldarea UKM are avantajul că suprimă bielele, [illegible] şi ambreiajul, [illegible] deoarece a- [illegible] în căldare, [illegible]

[illegible]

Peste Alpi cu 150 km pe oră

Şoselele şi tunelurile care traversează Alpii între Franţa şi Italia au stîrnit mult mai multă vîlvă decît cele care îndeplinesc aceeaşi funcţie între Italia şi Austria. E adevărat că cele dintîi se avîntă la înălţimi mai impunătoare. Dar nici cei 1 370 de metri ai pasului Brenner nu sînt chiar un fleac. Mai cu seamă pentru o autostradă. O asemenea cale de comunicaţie şi-a început ascensiunea de pe ambele versante şi peste un an — sau ceva mai mult — va prelua traficul actualei şosele care, fiind îngustă şi pe alocuri foarte abruptă, a devenit total necorespunzătoare.

Autostrada va avea, în medie, 24 m lăţime cuprinzînd: două benzi de circulaţie a cîte 7,50 m, benzi de parcare a 2,50 m şi acostamente de 0,50 m. Banda verde dintre cele două sensuri va varia între 1 m, în cîteva locuri foarte grele, şi 12 m pe porţiunea din cîmpie între Modena şi Verona. Pentru comparaţie menţionăm că pe binecunoscuta **Autostrada del Sole** care leagă Milano de sudul ţării zona verde este de numai 3 m. În felul acesta sînt şanse ca pe noua autostradă să nu aibă loc accidente, deşi automobilele vor goni cu 120—150 km pe oră. S-a calculat că o bandă despărţitoare de 8 m lăţime face să scadă numărul accidentelor cu 70 la sută, iar una de 12 m poate chiar evita cu desăvîrşire accidentele mortale. În munţi, panta medie va fi de 1,3 la sută, iar cea maximă de 3,7 la sută, extrem de blîndă faţă de cei 13 la sută ai şoselei existente. Şi încă o măsură de securitate: vizibilitatea nu va coborî niciodată sub 150 m.

Tronsonul italian, de 313 km, va lega trecătoarea Brenner de oraşul Modena (trecînd prin Bolzano, Trento, Rovereto, Verona, Mantua) unde va intra în **Autostrada del Sole**. Pe parcursul lui vor fi construite 156 de poduri şi 10 tuneluri. Cel mai impunător pod cu o lungime de 1038 m, o înălţime de 110 m şi deschideri de 120 m se va înscrie totodată pe primele locuri din Italia.

AVIAŢIE

Tu-144 a luat startul

Avionul Tu-4 construit de A. N. Tupolev în timpul celui de al doilea război mondial a fost ultimul aparat cu piston realizat de celebrul constructor de avioane. [illegible] seria avioanelor [illegible]

[illegible] care a făcut [illegible] urmat Tu-114, [illegible] crearea aparatelor [illegible] N. Tupolev [illegible] cu Marea medalie de aur a Expoziţiei universale de la Paris. (Pentru Tu-114 a mai primit de altfel şi la Expoziţia universală de la Bruxelles distincţia supremă: „Grand Prix").

Aşa cum au anunţat telegramele de presă, de cîteva zile a început zborurile de încercare cea mai nouă creaţie a lui A. N. Tupolev, aparatul Tu-144. Această navă de pasageri supersonică este chemată să deschidă o nouă eră în istoria aeronauticii mondiale.

Într-adevăr, Tu-144 va zbura la altitudinea de 20.000 de metri cu de două ori şi jumătate viteza sunetului, respectiv 2 500 kilometri pe oră. O viteză mai mare n-ar fi posibilă întrucît supraîncălzirea cinetică a aparatului ar depăşi 150 de grade, în care caz ar trebui modificată toată tehnologia de producţie a avionului. Acesta are un fuselaj prelung, cu linie zveltă, aripi triunghiulare, iar botul uşor lăsat în jos, oferind piloţilor o excelentă vizibilitate.

Recent, A. N. Tupolev a primit vizita unui grup de constructori de avioane englezi şi francezi. Oaspeţii au studiat atent prototipurile aparatelor Tu-154 şi Tu-144, după care şi-au exprimat nedumerirea că: „O singură firmă poate desfăşura simultan o atît de vastă activitate în două direcţii atît de complexe. Pentru construcţia supersonicului „Concorde" şi-au unit forţele două mari puteri!..."

Răspunsul lui Tupolev a fost:

— Nouă ne plac misiunile dificile.

COMUNICAŢII

De la Atlantic la Pacific

De la 1 mai anul acesta, oraşul Tokio va fi legat, printr-un cablu telefonic pluricanal, cu Copenhaga, capitala Danemarcei.

Noua linie telefonică transcontinentală străbate marea Japoniei, teritoriile U.R.S.S., Poloniei, Republicii Federale a Germaniei şi, prin Helsinki, ajunge la Oceanul Atlantic.

La instalarea cablului şi-au adus contribuţia specialişti din Danemarca, Uniunea Sovietică, R.F. a Germaniei şi Japonia. În august trecut, între ministerul Comunicaţiilor şi Compania daneză a Extremului Nord a

Portul Nahodka — montarea cablului

fost încheiat un acord pentru dezvoltarea comunicaţiilor telefonice dintre cele două ţări şi efectuarea lucrărilor aferente. De altfel, tot aceeaşi companie a construit, acum şaizeci de ani, prima linie telefonică dintre Vladivostok şi Nagasaki.

În noiembrie trecut, nava daneză „Store Nordiiskie" a adus în portul sovietic Nahodka echipamentul necesar pentru construirea unei staţii intermediare şi cablurile cu cele trei sute de conductoare ale liniei transcontinentale. Zilele trecute, construcţia staţiei a fost terminată. Din Nahodka pleacă acum, pe fundul mării, un cablu cu o lungime de 750 de kilometri care uneşte teritoriul sovietic cu ţărmul japonez.

El va fi dat în funcţiune luna aceasta, iar peste încă şase luni va putea fi inaugurată întreaga linie transcontinentală.

RITMURI

Semnificaţiile unui minut

De obicei, minutul ni se pare o părticică de timp irelevabilă. Dar cît de importante sînt uneori aceste 60 de secunde, cîtă greutate capătă ele într-un sector sau altul al vieţii noastre cotidiene!

Pentru astronomi, minutul este numai a 1440-a parte din 24 de ore. Pentru cei care lucrează însă în diversele ramuri ale economiei semnificaţia acestei părticele de timp este mult mai mare: ea se exprimă în tone de oţel, mii de kWh, mii de metri patraţi. Mai exact, pentru industria sovietică în 1968 un minut a însemnat: 1.214.000 kWh energie electrică (suficientă pentru a lumina timp de 8—10 ore un oraş ca Novosibirsk); 335 tone de minereu de fier, 150 tone de fontă, 203 tone de oţel, 140 tone de laminate finite (suficiente pentru construirea a 100 de automobile „Volga" sau 3 000 metri de linie ferată); 82 tone de îngrăşăminte minerale; 167 tone de ciment; 13 aparate de radio şi pickup-uri; 1.112 metri pătraţi de ţesături de lînă (din care s-au putut confecţoina peste 300 costume bărbăteşti).

Dar iată şi altă semnificaţie a minutului. V-aţi întrebat, de pildă, vreodată care-i distanţa maximă ce poate fi străbătută în această unitate de timp? O combină de recoltat cereale străbate într-un minut 290 m, un tramvai 1.080 m, un tren de metro 1.250 m, o navă fluvială „Sormovici" 2.000 m, expresul Moscova-Leningrad 2.660 m, automobilul „Z.I.L.-114" 2.830 m, elicopterul de pasageri „Mi-6" 5.660 m, avionul de pasageri „Il-62" 15.000 m, avionul „Tu-144" 41.660 m. În ceea ce priveşte vitezele cosmice, cea dintîi înseamnă 480 kilometri pe minut, a doua 672 kilometri, a treia 1002 kilometri, a patra 1 908 kilometri.

SĂGEȚILE AU LEGAT PRIETENIA !

reportaj reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj repor
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj

Triburi din epoca de piatră în secolul XX

Cincizeci și trei de suflete. La atîta se rezuma populația tribului Cikao acum doi ani cînd, în urma unei răbdătoare și perseverente acțiuni de salvare, întreaga suflare a acestui trib, care trăia în jungla rîului Jatoba, un subafluent al Amazonului, în condițiile epocii de piatră, a putut fi mutată într-o rezervație de stat.

Cu numai un deceniu în urmă tribul avea încă 400 de locuitori, dar soarta lor era s-o urmeze pe aceea a tuturor aborigenilor Braziliei, din care 90 la sută au dispărut definitiv de la apariția omului alb pe acele meleaguri. Atrași de diamantele, aurul, blănurile și chiar de pămînturile aflate în stăpînirea unor triburi care trăiau într-o totală izolare — în spațiu și timp — aventurierii albi s-au năpustit asupră-le cu superioritatea pe care le-o dădeau mitralierele și... bolile infecțioase. La aceste „binefaceri" ale civilizației s-au mai adăugat ca factor exterminator veșnicele încăierări și lupte intertribale.

În aceste împrejurări, în inima Braziliei, la sud de fluviul Amazon, pe malurile afluentului său Xingu, a luat ființă Parcul Național Xingu, unde autoritățile au dat adăpost resturilor triburilor indigene care mai totalizau, în 1884, 3 000 de oameni, iar astăzi s-au redus la mai puțin de 1 000. Printre triburile adăpostite aici sînt unele, ca Yawalapiti și Trumai, din care n-au mai rămas în viață nici 30 de inși. Mutarea acestor oameni cvasiprimitivi într-o rezervație naturală de peste 10 000 de hectare, în care să poată trăi în mai mare siguranță decît în plină junglă, n-a fost un lucru ușor de realizat și nici lipsit de riscuri și sacrificii pentru un grup de etnografi și sociologi animați de dorința de a păstra pentru patrimoniul culturii naționale aportul reprezentat de ultimele resturi ale populației indigene.

Ați auzit de Cikao ?

Orlando și Claudio Villas Boas, care au meritul de a fi dus la bun sfîrșit cea mai recentă dintre aceste acțiuni, au consemnat peripețiile prin care au trecut. Al treilea frate, Leonardo, i-a căzut victimă, în 1961, nemaiputînd fi martor al unei operații duse la bun sfîrșit de frații săi, după 11 ani de eforturi.

Expedițiile conduse de frații Villas Boas, administratorii de azi ai Parcului Xingu, au început acum două decenii. Nici nu auziseră pînă atunci de numele Cikao, deși știau că un trib de indieni a căror limbă n-o înțelegea nimeni năvălea frecvent în satele din valea rîului Xingu, locuite de triburile Waura, Trumai, Bakairi, Kalapalo și altele, băgînd spaima în rîndurile lor. Trăind sub protecția unei instituții guvernamentale, locuitorii acestor triburi pașnice solicitau acum protecția oficială.

Într-o noapte, a venit înspăimîntat Kamalive, șeful tribului Nahukua, ca să anunțe că năvălitorii îi omoriseră 12 oameni, răpiseră cîteva femei și dăduseră foc satului. Ce era de făcut ? O apropiere de acești războinici cruzi, cîștigarea încrederii lor n-ar fi oare posibilă ? se întrebau cei trei frați Villas Boas.

Trebuia făcut ceva, dar ce și cum, nimeni nu știa. Momentul a sosit o dată cu un nou atac al neîmblînziților Cikao. După un raid violent executat într-un sat locuit de tribul Waura, acesta și alte triburi au hotărît să treacă la represalii. Dacă nimeni n-ar fi intervenit, rezultatul ar fi fost transformarea ținutului Xingu într-un cîmp de luptă. Claudio Villas Boas, însoțit de 8 indieni care vorbeau patru limbi tribale, a pornit cu o barcă pe rîul Jatoba.

Un „civilizado" curajos

În cea de a opta zi a călătoriei, primul semn al prezenței temuților Cikao: urmele unei tabere și unelte pescărești uzate. În cea de a zecea zi, o săgeată de bambus de aproape 2 m lungime plutește la suprafața rîului. Iar în a unsprezecea zi apare un drumeag ce se deschide de pe mal către junglă. Cei nouă ascund barca și o apucă pe cărare, pășind cu băgare de seamă și în liniște desăvîrșită. După trei ore de drum aud glasuri care se cheamă între ele, așa cum obișnuiesc indienii cînd sînt răspîndiți în junglă.

Curînd se aud în apropiere și glasuri de femei și de copii. Satul e aproape. Strecurîndu-se prin frunzișul des și lianele încîlcite, Claudio îi poate vedea pe Cikao în jurul unui foc de tabără. E primul **civilizado** căruia i se oferă o asemenea ocazie.

Un indian bătrîn, cu trupul tatuat într-un roșu aprins, se odihnește pe un butuc. Alții, tolăniți în hamace, își fac siesta, la această oră de amiază, cînd canicula e în plin. Deasupra focului mocnit plutește un fum albastru.

Făcîndu-și curaj, Claudio iese din ascunzătoare. E neînarmat. Înaintează cu brațele ridicate deasupra capului, ținînd în mîini cîteva daruri. Se oprește în fața bătrînului, care-l privește lung, trădînd distanța pe care o barieră de mii de ani o ridică între ei.

O tăcere încordată care durează însă numai cîteva secunde. La primul gest al bătrînului care se ridică în picioare, o sută de indieni, la fel de goi, sar din hamace. Femeile, copiii, goi cu toții, fug în pădure. Săgețile ucigătoare încep să șuiere în jur. Claudio se pitește după un copac, în timp ce oamenii săi, rămași în urmă, trag focuri în aer, pentru intimidare. Retragerea e inevitabilă. Primul contact cu Cikao n-a fost prea prietenesc.

Pîinea junglei e coaptă pe un grătar de lut

Un dar bine primit: topoare

Pînă la încercarea următoare a trebuit să mai treacă un timp, mai ales că indienii își mutaseră așezarea, întrucît se așteptau la un atac al unei bande de **desperados** care plănuiau să-i jefuiască. Cea de a doua expediție a început în toamna lui 1964, cu ajutorul a două avioane, care puteau să aterizeze undeva, în cîmpie, în apropierea noii așezări a tribului.

Trecînd întîi în zbor peste sat, Claudio și Orlando au lansat din avion numeroase daruri. După aterizare, au coborît, lăsîndu-i pe piloți la mașă, cu motoarele în funcțiune, pentru orice eventualitate.

În primul moment nu s-a arătat nici un indian, dar curînd s-au făcut auziți, prin strigăte și urlete care nu conteneau. Din ascunzătoare, zăngăneau săgețile, ca să dea impresie că sînt mulți și bine înarmați.

De data asta, înaintarea albilor cu darurile înălțate deasupra capului a avut un alt efect, mai ales că era vorba de niște frumoase bărdițe, pe care indienii aveau să pună mare preț. Și-au făcut apariția trei Cikao, înaintînd către Orlando, căruia inima i se oprise în loc. A avut totuși stăpînirea de sine de a nu se mișca. Le întinse obiectele.

Încă o clipă de încordare, și iată momentul pe care-l așteptaseră 8 ani. Războinicii aruncă săgețile la picioarele lui Orlando, iau bărdițele și fug spre junglă.

— Repede, Claudio, să le mai dăm și altele !

Ceilalți membri ai expediției, printre care și celebrul antropolog dr. Eduardo Galvao, se alătură celor doi Villas Boas. Se repetă ritualul cu oferirea darurilor către un grup mai numeros de indieni, care, din nou, aruncă săgețile la picioarele oaspeților. De astă dată, luîndu-și bărdițele, ei nu mai fug însă.

Un semn făcut piloților face să tacă motoarele. Se potolesc și palpitațiile eroilor noștri.

Păsările cad fulgerate

Așa a început prietenia cu bărbații Cikao, care și-au adus îndată femeile și copiii. Fiecare lua cîte un topor, o bărdiță și o rupea la fugă ca să le ascundă. După puțin timp se întorceau însă, dînd a înțelege că mai voiau asemenea daruri.

A doua zi, membrii expediției au revenit, tot pe calea aerului, iar timp de doi ani vizitele lor în satul de Cikao s-au repetat ; treptat, ei și-au îmbogățit cunoștințele despre limba, obiceiurile și cultura acestui trib înrudit cu numeroasele triburi care locuiseră cîndva în Antilele inferioare și în partea de nord a continentului sudamerican.

Ca și alte triburi din bazinul Amazonului, Cikao cunosc unele meșteșuguri, iar cu arcurile și săgețile lor, frumos finisate, doboară pasărea la 40 de metri înălțime. Nu au arme de foc și nici săgeți otrăvite. Din fibre de palmier fac cele mai bune năvoade din tot ținutul Xingu. Ceramică nu știu să producă. Lichidele le țin în vase făcute din scoarță de copac.

Cikao trăiesc din vînat, pescuit, culesul fructelor și agricultură primitivă. Omoară tot felul de păsări, inclusiv bufnițe. Vînează și mănîncă cerbul roșu de junglă, jaguarul feroce și rozătoarele mari capybara și paca. Carnea de tapir se pare că e tabu. Dintre pești mănîncă tucunare, matrincha, traira și rapacea piranha. Peștii mari îi prind cu săgeata, iar pe cei mici îi împing spre niște gropi în care au otrăvit apa cu suc din planta timbo.

Femeile și copiii adună rădăcini, ierburi, insecte, broaște, — toate pentru masă ; în gropi anume săpate prind șopîrle și alte animale.

Cikao cultivă grîu, curcubitacee,

Războinic Cikao

bumbac și manioc. Acidul prusic pe care-l conține maniocul e înlăturat prin cîteva operații, înainte de a face făina din rădăcinile plantei. Nu cunosc cartoful, nici mazărea, nici banana, ciine n-au văzut niciodată, despre cal cred că e... o vacă cu coarne.

Podoabele

Umblînd complet goi, singura podoabă a ambelor sexe sînt cerceii făcuți din scoici. Femeile mai poartă coliere din nuci de palmier. Căpetenia poartă uneori, atîrnat de gît, un fluier făcut din oasele aripilor unor păsări. Pe timp de furtună sau cînd cerul e brăzdat de trăsnete și se aud tunete puternice, fluierul are misiunea să alunge primejdia.

Anul 1966 a determinat luarea unor măsuri pentru salvarea tribului Cikao de la totala extincție. O nouă invazie de căutători de diamante veniți din Cuiaba, capitala statului Mato Grosso și bandele venite o dată cu echipele de constructori ai șoselei care leagă acum capitala Brasilia de portul Manaos pe Amazon, au urgentat necesitatea de a se face ceva pentru sărmanii supraviețuitori ai unuia din cele mai vechi triburi de aborigeni. Contactele avute de cîțiva ani cu trimișii Parcului Național Xingu i-au convins că ei le vor binele și singura cale de a se apăra de primejdiile care-i pîndesc este mutarea acolo. Bruma de avut pe care o aveau a fost încărcată o dată cu cei 53 de membri ai tribului într-o singură ambarcațiune care i-a adus, în 7 zile, la Xingu.

Două zile și două nopți a durat sărbătoarea cu care au fost primiți noii veniți de către vechile triburi din partea locului. Dușmăniile de altă dată au fost date uitării — măcar pentru o vreme...

V. Sergheev

CINEMA

Şi nimeni altul

Un bal de sîmbătă seara... O fetişcană drăguţă, dorind să-şi facă iubitul gelos, dansează cu altul, rîzînd şi cochetînd cît poate. Aşaaa ?, se înfurie „trădatul", Las'că ne răfuim noi !

Banda de amici e în jurul lui, aţîţîndu-l şi sporindu-i curajul cu vodcă. Şi în clipa cînd se simte deajuns de pregătit, urmat de suita dezlănţuită se îndreaptă spre ringul de dans pentru a-şi spăla onoarea.

O situaţie veche de cînd lumea şi care de data asta se încheie tragic. Cu o crimă. Vinovat e însă, nu „ofensatul", ci amicii lui. Dar cine poate stabili adevărul în învălmăşeala care s-a produs ? Nici măcar eroul. Mai ales că amicii îi repetă într-una :

— Bagă de seamă, tu eşti vinovatul. Ce interes aveam noi să-l omorîm pe rivalul tău ? ! Aşa că dacă nu-ţi ţii gura şi la proces spui altceva, ai de-a face cu noi !

Iura — aşa îl cheamă pe erou — ştie ce înseamnă să aibă de-a face cu ei şi la proces nu spune altceva. Cum vina lui este, astfel, evidentă, e condamnat la ani grei de închisoare. În drum spre locul detenţiunii face o încercare disperată de a evada şi sare din tren în plin mers. Aşa se încheie tragic şi viaţa lui.

Aceasta este tema filmului belorus „Şi nimeni altul", pe care regizorul I. Şulman îl realizează la studioul „Belorusfim" după un scenariu de S. Nagornîi. Autorii au recurs la această povestire sumbră pentru a ataca o temă extrem de gravă : huliganismul degenerat în crimă, influenţa nocivă a unui anumit mediu, iresponsabilitatea, lipsa de suport spiritual, de idealuri.

I. Şulman s-a asigurat de o echipă de excelenţi actori. Rolul principal al [illegible] Iura Korolkov este interpretat de Serghei Gurzo-junior, fiul neuitatului interpret al lui Serghei Tiulenin, din „Tînăra gardă". (Autorii au intro- [illegible]

Vedete pe plafon

● Rex Harison şi [illegible] sînt interpreţii principali ai unui film turnat după piesa engleză „Scara". Prezenţa simultană la Paris — unde au fost filmate majoritatea scenelor — a celor doi actori, cei mai bine plătiţi din lume, a dat mare bătaie de cap casei producătoare, care a fost în grea dilemă, trebuind să găsească pentru fiecare locuinţa cea mai luxoasă posibilă. Idealul ar fi fost palatul de la Versailles, dar reşedinţa Regelui Soare e una singură. Şi apoi trebuia ca, în toate [illegible]vinţele, fiecare să fie convins că e tra[illegible] mai bine decît celălalt.

● După succesul obţinut pe scenă cu piesa lui Pirandello, „Liolà", [illegible] susţine rolul titular, Domenico [illegible]o a primit propunerea de a in[illegible] personajul pirandellian pe e[illegible] panoramic şi în culori, în gen western.

● Alain Delon a cumpărat drepturile de adaptare cinematografică a cărţii lui Eugène Saccomano : „Bandiţi la Marsilia", a cărei acţiune se petrece în lumea interlopă din oraşul meridional. Figura principală a romanului este Mémé Guerini, în momentul de faţă la închisoare, care a fost prieten cu Delon. Actorul vrea să facă filmul cît mai repede, ca producător şi regizor (poate pentru a profita de publicitatea gratuită, dar nu chiar favorabilă, pe care i-a făcut-o cazul Markovici). Încă nu se ştie dacă tot el va interpreta şi rolul lui Guerini.

● Dacă francezii o cam neglijează, în schimb americanii mizează pe cartea Brigittei Bardot. Actriţa a ac[illegible]tru case [illegible] „C[illegible] [illegible]

(După „Sovietski ekran")

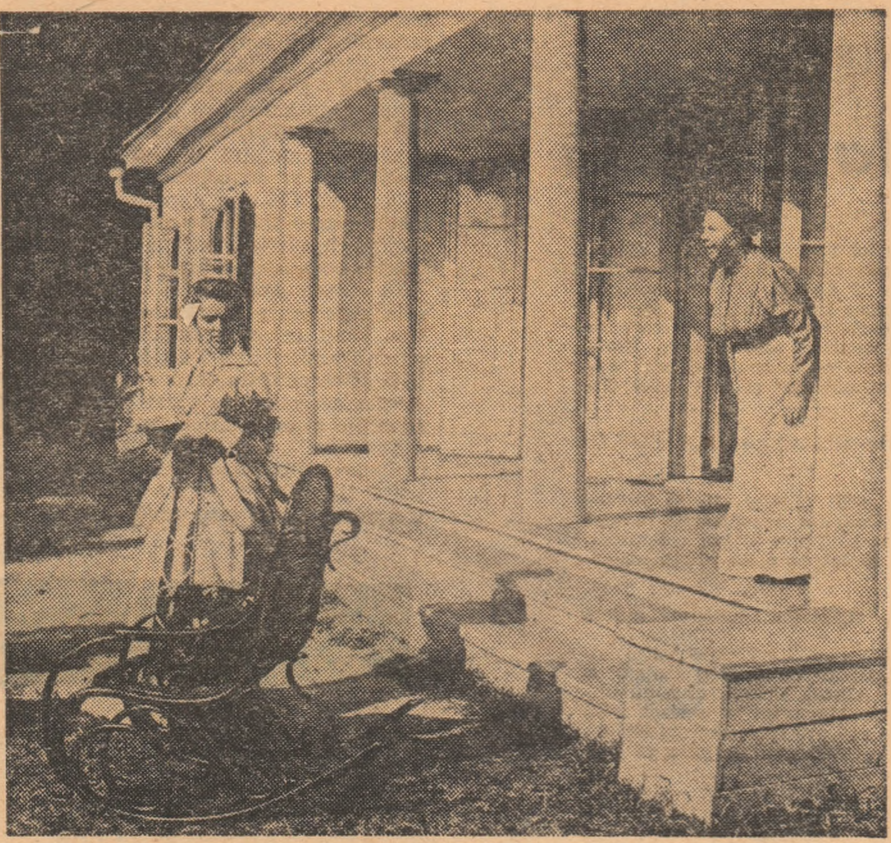

Turnarea filmului „Ceaikovski" al lui I. Talankin se apropie de sfîrşit. Scenă a cărei fotografie o publicăm mai sus evocă vizita făcută compozitorului — care nu era acasă — de baroana Von Mekk

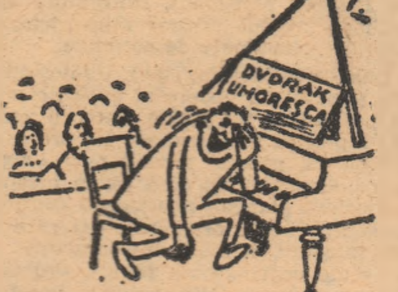

Puterea artei

PORTRET

Un antierou al timpului nostru

Unul dintre ultimele filme ale actorului Lee Marvin, „Point Blank", s-ar putea traduce prin „Drept la ţintă", deşi nu sînt excluse şi alte variante. Dar în oricare din aceste variante trebuie neapărat să existe motivul dîrzeniei, perseverenţei, al hotărîrii neclintite, pe care ne-am obişnuit să le asociem caracterelor eroice.

Şi totuşi de ce nu seamănă personajele lui Marvin cu personajele lui Bogart, de pildă ? Pentru că acestea din urmă, chiar în filmele cu gangsteri, ca să nu mai vorbim de Harry Morgan din ecranizarea „A avea sau a nu avea" după Hemingway, sînt caractere eroice; pe cînd faţă de personajele lui Marvin critica foloseşte aproape unanim termenul de „antierou".

Căutînd o explicaţie, am putea spune, ca Shakespeare prin gura lui Hamlet, că actorul este oglinda epocii lui. În personajele lui Bogart şi Cooper — cu sau fără voia lor — se oglindeau aspecte ale realităţii americane din anii treizeci şi patruzeci. În personajele lui Lee Marvin se oglindeşte o anumită realitate occidentală a vremii noastre, care, cum susţin unii în Apus, ar fi vremea antieroilor.

Din 1953 cînd, într-un film de Fritz Lang, a vărsat un ibric de cafe[illegible] binte pe faţa Gloriei Graha[illegible] vin a devenit „duru[illegible] cinematografulu[illegible] 1,89 m în[illegible] silu[illegible] [illegible] vio[illegible]ece şi indi[illegible] am mai spus, e [illegible] Bogart minus eroismul [illegible]

[illegible] şi Bogart, Lee Marvin se trage dintr-o familie newyorkeză de elită, care se mîndreşte că strămoşul ei Matthew Marvin, scoţian emigrat în 1634, a fost primul judecător din Connecticut. Un general Seth Marvin a comandat un detaşament nordist în războiul de secesiune, iar un Ross Marvin a murit în 1909, în cursul expediţiei polare a amiralului Peary.

La 17 ani, descendentul acestor iluştri americani, cam certat cu şcoala, s-a angajat în marină. După douăzeci şi una de debarcări pe diferite insule din Pacific, un glonte japonez i-a atins coloana vertebrală. Rana l-a ţintuit la pat mai bine de un an, iar cînd a ieşit din spital a fost demobilizat. A învăţat întîi stenografia, apoi a devenit ucenic electrician şi, în această calitate, a fost trimis într-o zi din 1947 să repare instalaţia la Maverick Theater din New York. Şi Lee Marvin a rămas acolo, dar nu în personalul auxiliar, ci în trupă.

Foarte curînd a interpretat rolul episodic al unui marinar, într-un film al cărui protagonist era Gary Cooper. În 1957, în westernul „Şapte oameni de ucis", critica a remarcat „un actor stupefiant" : Lee Marvin. După care filmele lui s-au ţinut lanţ. „Comancheros", „Omul care l-a ucis pe Liberty Valence", unde, deşi John Wayne l-a omorît foarte repede, Valence n-a trecut neobservat, „Corabia nebunilor"... Cînd i s-a înmînat premiul Oscar pentru scena beţiei pe cal din filmul „Cat Ballon", Marvin a remarcat rece : „Ar fi trebuit să invitaţi şi calul"... În „Profesioniştii", conduce expediţia pentru readucerea nevestei „răpite" cu o precizie şi o răceală de mecanism de oţel, în „Doisprezece murdari" face din duzina de ocnaşi doisprezece eroi, care mor însă mai mult pentru comandantul lor decît pentru un ideal.

Lee Marvin a jucat sub direcţia celor mai mari regizori americani : Henry Hathaway, John Ford, Edward Dmytrick, John Sturge, Richard Brooks, Robert Aldrich, cărora le-a adus de fiecare dată inimitabila „tentă Marvin" — acea duritate de metal, acea impasibilitate minerală întreruptă de explozii de violenţă.

Puternicul lui antierou face totul de unul singur. Împotriva tuturor. Pentru sine însuşi. Şi de aici i se şi trage inevitabila înfrîngere. Chiar dacă iese învingător.

M. Dolohov

TEATRU

Elegie

După „Fericirea mea ironică", afişele teatrelor moscovite mai anunţă o piesă bazată pe corespondenţa intimă a unui mare scriitor. Scriitorul este Ivan Turghenev, iar corespondenta lui — tînăra actriţă Maria Savina. Cunoscutul roman de dragoste trăit de ei este adus pentru prima oară la rampă de dramaturgul P. Pavlovski şi de actorii Andrei Popov şi Liudmila Kasatkina, la teatrul Central al Armatei Sovietice.

Acţiunea „Elegiei" (aşa se numeşte piesa) se limitează la o perioadă relativ scurtă : patru ani. Este ultima parte a vieţii lui Turghenev, anii ultimei lui iubiri. Viaţa scriitorului — geneza romanelor lui, pasionata-i activitate socială, lunga dragoste pentru cîntăreaţa franceză Pauline Viardot — rămîn dincolo de cadrul spectacolului. Dar Andrei Popov intră în ultimii patru ani ai eroului încărcat de experienţa a ceea ce a fost pînă atunci. Actorul face o mişcare de asociaţii inverse. Turghenev aminteşte în scrisorile către Maria Savina de apropierea pe care a simţit-o între el şi eroii creaţi de el : Lavreţki şi Lemm.

Dacă Turghenev se îndreaptă spre amurg, în schimb Maria Savina este abia la începutul marii sale cariere, trăieşte emoţia primelor triumfuri şi [illegible] toată viaţa înainte. Această [illegible] strălucitoare se îndrăgost[illegible] rezervele sale intacte [illegible] tor. Actriţa Liudm[illegible] tentaţiei de a [illegible] în diverse[illegible] talent[illegible] [illegible] cre[illegible] [illegible]ară care se [illegible]meneşte de un [illegible], sensibil nu numai [illegible]minin, ci şi la talentul [illegible] din ea una din cele mai [illegible]cotese ale scenei ruse.

MICROINTERVIU

Audrey despre Nataşa

Revista franceză „Écoute" a publicat un interviu cu celebra Audrey Hepburn, din care reproducem următorul pasaj :

— Ce film din cele pe care le-aţi interpretat vi se pare mai reuşit ?

— Audrey Hepburn : Mi-e greu să spun... Totuşi cred că „Război şi pace" în regia lui King Vidor. Am lucrat mult la rolul Nataşei, l-am pregătit minuţios. Am recitit cartea de nenumărate ori, căutînd soluţiile la sursa tolstoiană. Atît noi, actorii, cît şi King Vidor ne-am pus tot sufletul în acest film. Pentru Vidor a fost cauza vieţii lui, dar păcat că am avut prea puţin timp la dispoziţie. În afară de asta, cum atunci nu începuse încă moda „filmului-fluviu", a trebuit să sacrificăm mult din ţesătura romanului, reţinînd numai ce încăpea în două ore de timp cinematografic. În felul acesta filmul nostru s-a deosebit de acela al ruşilor.

— Ce mai puteţi spune despre filmul lui Bondarciuk ? V-a plăcut ?

Audrey Hepburn: — Enorm ! Cred că Liudmila Savelieva a jucat rolul Nataşei mult mai bine decît mine. Ceea ce e, de altfel, normal, întrucît ea e rusoaică, iar eu englezoaică...

EXPERIENȚE

Un an în racheta terestră

● Scurtă caracterizare a locatarilor rachetei terestre : **Gherman Manovțev** : 31 de ani, păr blond, privire serioasă, chiar prea serioasă. **Andrei Bojko** : 29 de ani. Pentru mulți, e un om reținut care știe să-și controleze fiecare acțiune. Dar cei care îl cunosc mai bine îl caracterizează ca pe un om care se bucură și suferă fără să caute a-și ascunde sentimentele. **Boris Ulibișev** : 24 de ani. Despre oameni ca el se spune că sînt oameni simpli, veseli. Era cel mai comunicativ și mai vesel din tot „echipajul".

● Meniul experimentatorilor era alcătuit pe cinci zile : în a șasea zi o luau de la început.

● În fiecare zi, înainte de culcare cei trei citeau. Preferințele lor se îndreptau spre cărțile de călătorii în țări îndepărtate unde sînt multe animale sălbatice și unde oamenii, față în față cu natura, se leapădă de tot ce e de prisos, devenind ei înșiși.

● Într-una din cele 366 de zile Gherman Manovțev a fost anunțat că i s-a născut o fetiță.

● O cercetătoare care ținea legătura cu incinta izolată a venit într-o zi la lucru puțin răcită. Colegii ei n-au observat că ar avea vocea schimbată. Manovțev a sesizat însă imediat — prin telefonul care făcea legătura între incinta izolată și lumea înconjurătoare — că e ușor răgușită. Se pare că izolarea ascuțise auzul celor trei.

În ultimii ani au fost organizate tot felul de experiențe spre a determina limitele maxime și minime ale posibilităților organismului uman. În 1962, speologul francez Michel Siffre a petrecut două luni într-o peșteră. În 1966, englezul David Lafferty a coborît sub pămînt pentru o perioadă de două ori mai lungă : 127 de zile. Experiența imediat următoare poate fi socotită un nou record : un tînăr francez a rămas sub pămînt o jumătate de an. La finele experienței el era însă atît de slăbit încît nu putea face nici un pas fără a fi sprijinit.

Am amintit de cei trei curajoși speologi pentru a sublinia că experiența pe care o vom relata mai departe are un caracter cu totul deosebit. Este vorba de performanța a trei experimentatori sovietici — un medic, un biolog și un tehnician — care timp de 366 de zile au trăit și au lucrat într-o incintă total izolată de lumea înconjurătoare și în care a fost reprodusă parțial circulația materiei de pe Pămînt. Cei trei au avut de rezolvat probleme științifice concrete și au urmărit un țel bine definit, anume să afle cum se vor simți viitorii călători în spațiile siderale într-o incintă similară, pe un petec de Pămînt rătăcit în bezna Cosmosului. Vor putea trăi oamenii într-un spațiu atît de redus, tixit cu aparate, închis de pereți metalici subțiri dincolo de care începe o lume ostilă ? Aceste împrejurări deosebesc fundamental experiența recent încheiată de cele amintite la început. Dar să vedem mai amănunțit cum s-au desfășurat viața și activitatea celor trei experimentatori în cursul anului de izolare totală.

Pentru a asigura timp de 24 ore viața unui om pe o navă cosmică, după calcule foarte sumare e nevoie de : circa 700 de grame produse alimentare (proteine, grăsimi, hidrați de carbon, vitamine, săruri) ; circa 2 500 grame de apă potabilă ; aproximativ 800 grame de oxigen ; 5 500 grame apă pentru curățenia corporală și spălatul vaselor. În cazul zborurilor de scurtă durată problema e rezolvată relativ ușor : se iau la bord rezervele necesare, sub formă de produse special preparate pentru acest scop. Ce dimensiuni ar trebui să aibă, însă, o navă care ar porni într-o călătorie de un an în spații siderale, cu un echipaj alcătuit din trei cosmonauți care ar trebui să ia 11 tone de produse ? Organizatorii experienței au urmărit să înlăture tocmai aceste dificultăți.

Experiența a început la 5 noiembrie 1967. Obiectivele ei au fost : determinarea posibilităților de ședere a omului, timp de un an, într-o incintă ermetică cu volum limitat, consumînd apă și oxigen regenerate din produsele activității sale vitale și produse alimentare deshidratate după metoda uscării în vid ; studierea influenței diverșilor factori care pot înrîuri organismul uman și determinarea condițiilor optime pentru asigurarea unei suficiente capacități de lucru fizică și intelectuală ; aprecierea eficienței funcționării sistemelor cu durată mare de lucru, bazate pe regenerarea produselor provenind din activitatea vitală a omului.

Biologul Andrei Bojko în sera „cosmică"

În tot cursul experienței, alimentația celor trei a fost alcătuită, după cum am mai arătat, din produse deshidratate. Au consumat, de asemenea varză de Hibini, salată de creson, ovrețel și mărar cultivate în sera experimentală care ocupa un colțișor din încăpere. Sera era luminată de o sursă puternică de lumină care imita spectrul solar ; în loc de pămînt au fost utilizate rășini schimbătoare de ioni saturate cu substanțe nutritive. Oxigenul a fost asigurat de un sistem de regenerare alcătuit din două blocuri : electrolitic și de utilizare a bioxidului de carbon. Cei trei experimentatori au locuit într-o încăpere alcătuită dintr-o incintă de lucru și odihnă și sera, bineînțeles comunicînd între ele.

În cursul experienței s-au obținut prin regenerare circa șase tone de apă. Dar locul cel mai important în programul experienței l-au jucat observațiile și cercetările clinice și fiziologice. Aceste cercetări au vizat practic toate funcțiile organismului uman.

Experiența a fost încheiată la 5 noiembrie 1968. Întregul sistem a funcționat ireproșabil. Starea sănătății celor trei participanți este bună.

BIOCHIMIE

Va produce „fabrica verde" cu toată capacitatea ?

A fost o vreme cînd omul privea frunzele verzi numai ca o „podoabă" a plantelor. Acest mod de a vedea lucrurile a fost combătut pentru prima oară, acum două secole, de Joseph Priestley care a descoperit uimitoarea capacitate a frunzelor verzi de a reface aerul „alterat prin ardere", adică saturat cu bioxid de carbon. După cîțiva ani, medicul olandez Jan Ingenhousz a constatat că această însușire a plantelor este în funcție de acțiunea luminii solare asupra lor și se manifestă numai în frunze și în tulpinele verzi.

Astăzi se știe că, mulțumită proprietăților clorofilei, adică pigmentului care colorează în verde frunzele și tulpina, plantele pot absorbi energie solară pentru ca apoi să sintetizeze din compuși simpli, total oxidați și lipsiți de resurse energetice, substanțe complexe bogate în energie ca, de pildă, glucoză din apă și bioxid de carbon. Procesul se numește fotosinteză. Datorită lui, plantele joacă rolul de verigă de legătură între Soare și tot ce e viață pe Pămînt. Mai mult, fotosinteza este de fapt izvorul tuturor alimentelor și energiei consumate de societate.

Dacă considerăm, însă, fotosinteza din punctul de vedere al evoluției vieții pe Pămînt nu putem trece cu vederea faptul că în cursul acestui proces se degajă ca produs secundar și oxigen gazos. Geochimiștii cred că, la început, atmosfera planetei noastre nu conținea oxigen. Primele organisme vii care au luat naștere în mări, într-o „supă" de molecule organice, au folosit, probabil, energia născută din agitația acestora din urmă. Dar, în cursul evoluției, organismele primare au trebuit să se restructureze și atunci și-au elaborat mecanismul fotosintezei. Acesta din urmă, pe lîngă că a asigurat organismelor minimul de existență, a umplut atmosfera cu oxigen din care s-a format, la mari înălțimi, un strat de ozon, binecunoscutul „ecran" care înghite nocivele raze ultraviolete. Numai după ce au depășit această etapă, organismele vii au putut ieși din apă și popula uscatul.

Lucrul cel mai uimitor la plante este, așadar, capacitatea lor de a crea, din substanțe anorganice stabile, proteine, grăsimi și hidrați de carbon utilizînd pentru aceasta doar o cantitate suficientă de lumină solară. Specialiștii în materie n-au izbutit încă să reproducă fotosinteza în laboratoare, nici chiar pe scară foarte mică. Istoria încercărilor de a răzbate în misterele acestui proces, lungul drum străbătut de cercetători în acest scop seamănă cu o ștafetă a unor enigme tot mai greu de pătruns. Multă vreme oamenii de știință au fost în situația celui care ar vrea să afle cum funcționează, de pildă, un motor de automobil dar nu cutează să-i ridice capota. Motivul ? Dacă străpungem cu un ac celula verde a unei alge spre a pătrunde în interiorul ei, procesul fotosintezei se întrerupe. Cercetătorii vedeau doar că „motorul" lor consumă bioxid de carbon și apă, că acumulează energie chimică și degajă „gaze de eșapament", puteau chiar urmări funcționarea aparatelor utilizate în cercetarea fenomenului și afla în ce măsură viteza de „rotație a motorului" este influențată de consumul de combustibil, de temperatura lichidului de răcire și de alți factori exteriori, dar, urmînd această cale indirectă, ei nu izbuteau să descopere cum e construit „motorul" și ce reacții au loc în „cilindri". Știința nu putea afla procedee cu jutorul cărora să demonteze aparatul biochimic și să studieze separat fiecare componentă a lui. Specialiștii aveau de-a face fie cu celula vie care realizează fotosinteza normală, fie cu o sumedenie de „piese" neînsuflețite, componente chimice ale procesului, despre rolul cărora în sistemul celulei nu știau nimic.

Această situație s-a schimbat abia de puțină vreme, datorită înmulțirii cunoștințelor despre mecanismul reacțiilor chimice, în speță fotochimice din plante. Bazele studierii acestei probleme au fost puse încă de K. A. Timireazev. Dar acad. A. P. Vinogradov a izbutit să demonstreze experimental, cu ajutorul izotopilor, că oxigenul degajat în procesul fotosintezei rezultă în mare parte din apă. Alți specialiști sovietici, îndrumați de acad. A. N. Terenin, au elaborat noțiuni privitoare la procesele electronice din clorofilă. Iar experiențele conduse de prof. A. A. Niciporovici s-au încheiat cu o importantă descoperire : s-a aflat astfel că aparatul fotosintezei se autoreproduce și autoreglează. Cu același prilej s-a constatat că există o mare varietate de produse ale fotosintezei. „Aparatul fotosintezei — arată A. A. Niciporovici — dă tonul tuturor proceselor biochimice din organismul vegetal. El deține cheia înțelegerii fiziologiei plantelor, iar, ulterior, și pentru dirijarea ei spre binele omului".

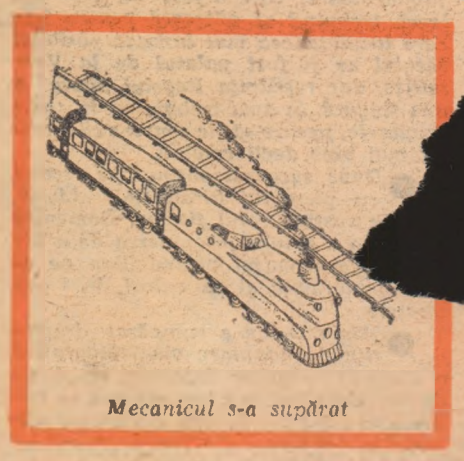

Mecanicul s-a supărat

ETOLOGIE

Animalele și... umorul

Mare parte din animale (mai cu seamă mamiferele și păsările) posedă un rudiment de viață afectivă. Paleta sensibilității lor conține însă numai culorile de bază, ea nefiind înzestrată și cu semitonuri. Se întîmplă ca animale care păreau perfect destinse și liniștite să se ia brusc la ceartă sau să sară la atac. Acest comportament se explică prin lupta lor continuă pentru existență, care generează teamă și agresivitate.

Dar manifestă animalele și veselie, exuberanță sau umor, cel puțin la adresa semenilor lor ?

În fabule și basme, pisica, vulpea, uneori chiar și șoarecele sînt zugrăviți

tehnica

ca niște șmecheri sau umoriști încercați. În imaginația populară aceste licențe artistice au fost asimilate cu trăsături reale ale animalelor, cu atît mai mult cu cît există și unele observații corespunzătoare. Vom cita două din ele.

La picioarele unui stejar bătrîn, printre rădăcinile noduroase, se deschide o vizuină de vulpe. Lîngă ea stă de pază stăpîna, care-și supraveghează progenitura. Cinci ghemotoace de blană roșie aleargă în cerc ținînd fiecare în bot coada celui din față. Caruselul se învîrte tot mai repede stîrnind praful, puilor le sticlesc ochii de plăcere, distracția e în toi.

Harry, un elefant asiatic dintr-o grădină zoologică, obișnuia să măture ușor pămîntul cu trompa spre distracția spectatorilor. De fapt, în cursul acestei mișcări el aspira nisip. Înălțîndu-și apoi capul își flutura șăgalnic urechile și sufla un nor de nisip asupra admiratorilor săi. Scena se tot repeta, căci în fața lui se perindau mereu alți oameni care nu știau nimic de glumele lui Harry. Într-o zi a cunoscut un succes răsunător. Vîntul îi aruncase la picioare o pălărie de paie. Apucînd-o delicat cu trompa, Harry și-a ridicat-o deasupra capului, unde a ținut-o în echilibru, în timp ce se plimba mîndru prin fața publicului fără a se lăsa ademenit de vreo banană sau altă bunătate. La un moment dat și-a așezat-o chiar pe cap și a făcut astfel „turul de onoare", după care a depus-o chiar la picioarele posesorului.

Rîde sau se pregătește să apuce?

În ochii noștri aceste întîmplări pot părea impregnate de umor conștient. În realitate ele corespund comportamentului caracteristic animalelor respective. Liberi sau captivi, elefanții se răcoresc sau se apără de insecte împroșcîndu-se cu nisip sau făcîndu-și vînt cu frunze de palmier. În grădina zoologică, acestea din urmă au putut fi înlocuite o dată de pălăria de paie. Nici vulpea nu se distrează învățîndu-și puii să alerge în cerc din primele săptămîni de viață. Ea se adaptează doar mediului: adunați laolaltă, puii, pe care nu-i slăbește nici o clipă din ochi, pot fi mînați mai ușor la adăpost în caz de pericol.

ASTROFIZICĂ

Milioane de tone pe centimetrul cub...

Cititorii noștri își aduc, poate, aminte că în două sau trei rînduri am revenit în aceste pagini asupra descoperirii pulsarelor. Oricum, să recapitulăm pe scurt. În iulie 1967, prin intermediul unui nou radio-telescop instalat la Observatorul din Mullard (Anglia) astronomii de acolo au captat pentru prima oară semnale radioelectrice venite din Cosmos cu uimitoare regularitate: se repetau, identice cu ele însăși, la fiecare 1,337 secunde. Curînd au mai fost descoperite alte trei surse de emisie a unor pulsații asemănătoare. După

Firmamentul, inepuizabilă sursă de mistere

prima surpriză și după ce-au studiat foarte atent fenomenul, astronomii au ajuns la concluzia că semnalele nu puteau fi emise decît de stele, din Galaxia noastră, aflate la mii de milioane de kilometri de Pămînt și botezate ad-hoc pulsare. Diametrul lor se vădea a fi foarte mic: cîteva mii de kilometri numai.

În cursul anului 1968 au mai fost descoperite noi pulsare, încît în momentul de față se cunosc vreo douăzeci. Durata fiecărei serii de pulsații variază, în genere, între 0,25 și 2 secunde, deși în ultimul timp s-a anunțat și descoperirea unui pulsar mult mai rapid — cu treizeci de impulsuri pe secundă.

O dată făcute aceste descoperiri, problema era imaginarea tipului de stele susceptibil să producă semnale atît de regulate. După părerile astrofizicienilor, s-ar putea ca, îmbătrînind, anumite stele să se contracte asupra lor însele în așa fel încît să ajungă la densități fantastice: mii, poate chiar milioane de tone pe centimetrul cub. Dacă într-adevăr există, aceste stele nu pot avea decît un diametru foarte mic și de aceea mai sînt invizibile, chiar dacă se recurge la ajutorul celor mai puternice telescoape. Mai mult, se crede că ele ar fi alcătuite mai ales din neutroni, împrejurare pentru care au și fost numite „stele cu neutroni". Corpuri cerești cu astfel de dimensiuni trebuie să se învîrtească foarte repede în jurul lor, în cîteva secunde sau chiar sutimi de secunde, și să se contracte sau să se destindă rapid.

Această dublă mișcare de rotație și de contracție ar putea explica semnalele radio-electrice ale pulsarelor. Unii radioastronomi explică emisiunile lor radioelectrice în felul următor: fiecare pulsație înregistrată e de fapt alcătuită din mai multe subsemnale foarte rapide care se adaugă unele altora. Ele ar avea o durată de o sutime de secundă și ar fi rezultatul oscilațiilor întregii stele; seriile de pulsații lungi care durează între 0,25 și 2 secunde ar fi, în schimb, manifestarea rotației foarte rapidă a stelei asupra ei înșiși.

Recent a intervenit un fenomen nou și neașteptat care pare să confirme că pulsarele sînt stele cu neutroni. S-a constatat anume că ritmul semnalelor pulsarului foarte rapid are tendința de a se încetini puțin, cam cu doi milimetri pe an. Patru alte pulsare par și ele să-și încetinească oarecum frecvența pulsațiilor, dar într-o măsură mai mică. Or, astronomii afirmă că într-adevăr în cazul unor stele cu neutroni e firesc să se înregistreze o încetinire a mișcării de rotație întrucît ele pierd energie învîrtindu-se cu atîta rapiditate în jurul lor.

FIZICĂ

Omniprezentele cristale

Locuințe și cosmodroame, ateliere de uzine și laboratoare de cercetări, aparate miniaturale de radio sînt astăzi numai cîteva din cîmpurile de activitate ale semiconductorilor. Prin apariția lor, ei au produs o adevărată revoluție în radioelectronică, facultatea tranzistoarelor de a genera, amplifica și redresa oscilațiile electrice concurînd serios tuburile cu vid. Dar semiconductorul nu trebuie identificat numai cu tranzistorul sau cu alte dispozitive bazate pe acest principiu.

Cu prilejul celei de a IX-a Conferințe Internaționale de fizica semiconductorilor, care a avut recent loc la Moscova, atenția participanților a fost reținută, îndeosebi, de noile efecte fizice descoperite în semiconductori. Atenție perfect justificată dacă ținem seama că, prin aplicarea unora din aceste efecte, pot fi construite dispozitive cu semiconductori bazate pe principii absolut noi, „netranzistorizate".

Extrem de interesante se dovedesc a fi cercetările referitoare la plasmă și fenomenele de instabilitate electrică în semiconductori. Noile principii de elaborare a aparatelor cu semiconductori utilizînd aceste efecte sînt însă prea complexe pentru a fi descrise. Așa încît ne mărginim să amintim numai că sînt bazate pe interacțiunea curentului electric cu undele sonore și electromagnetice. Dacă în tranzistoare, punctele esențiale de contact între semiconductorii de diferite tipuri sau între semiconductori și metale sînt cele care „lucrează", în cazul nostru participă întreg materialul folosit, ceea ce face să crească mult eficacitatea unor astfel de ansambluri.

Utilizarea noilor principii va permite punerea la punct a unor aparate unice care să funcționeze de la frecvențe ultrajoase (zecimi de Hertz) pînă la frecvențe ultra înalte (sute de miliarde de Hertzi), ceea ce corespunde undelor milimetrice. Pași mari înainte au fost făcuți în domeniul teoretic în care, de la previziunea calitativă a proceselor în materiale, s-a trecut la calculele cantitative. Cercetătorii acordă un deosebit interes lucrărilor care analizează fenomenele electrooptice și magnetooptice în semiconductori. Folosirea noilor descoperiri va pune la dispoziția fizicienilor un puternic instrument de studiu al fenomenelor, extrem de complexe, relative la structura energetică a cristalelor.

O deosebită atenție este acordată astăzi cercetărilor asupra proprietăților optice ale semiconductorilor și lucrărilor care urmăresc crearea artificială a unor noi materii semiconductoare, între care unele amorfe. Cele dintîi au permis punerea la punct a unei întregi game de elemente fotoelectrice, de receptori de lumină, inclusiv infraroșie.

Interesul pentru cercetarea noilor materii semiconductoare are cauze multiple. În primul rînd, studierea lor prezintă un interes pur teoretic, ca urmare a comportamentului ieșit din comun al electronilor din aceste materii. În al doilea rînd, pentru că exigențele practicii se dovedesc deseori imposibil de satisfăcut cu semiconductorii cristalici tradiționali, cum sînt germaniul, siliciul, sau cîteva aliaje speciale folosite la ora actuală. Cea mai recentă orientare în fizica semiconductorilor o constituie, însă, realizarea de lasere cu semiconductori. Acești generatori dispun de posibilități încă neexploatate, ca de pildă comunicațiile la distanțe mici și mari, inclusiv în Cosmos. Frecvențele de lucru înalte de care sînt caracterizați vor permite transmiterea într-o gamă de unde îngustă a unui număr de informații fără precedent. Iar dacă sînt folosiți în scopul transformării energiei electrice în lumină, pot fi obținute surse de lumină cu un procent de conversiune extraordinar de ridicat. Laserele cu semiconductori mai prezintă un sprijin prețios și pentru oftalmologi, în intervenții chirurgicale dintre cele mai delicate.

După cum se vede, fizicii semiconductorilor i se deschid perspective dintre cele mai promițătoare. Semiconductorii pot fi caracterizați, fără exagerare, ca materiale cu adevărat universale, avînd posibilități nelimitate și un cîmp de aplicație în continuă lărgire. După părerea multor oameni de știință, continuarea cercetărilor în acest domeniu va rezerva în viitor omenirii surprize uimitoare.

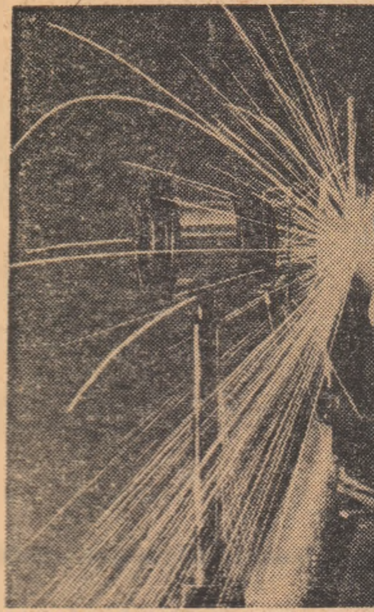

Semiconductorii își găsesc aplicații și în domeniul laserelor

ÎN LABORATOR

Cu sînge alb

Pînă acum se cunoștea sînge de două culori: roșu — cel obișnuit și albastru — la unele moluște. Nimeni nu se aștepta să mai apară și un al treilea. El s-a ivit, dar nu în lumea vie, ci în laborator, unde s-a descoperit „sîngele alb". De fapt, este un înlocuitor de sînge, cu înfățișare lăptoasă, care, introdus în sistemul circulator al unor șobolani, i-a menținut în viață opt ore. Evident, o perioadă atît de scurtă nu îngăduie încă să se vorbească despre o utilizare curentă a produsului. Totuși rezultatul este socotit remarcabil, întrucît „surogatul" de sînge s-a dovedit capabil să îndeplinească una din principalele funcții ale celui adevărat: să aducă de la plămîni și să transporte prin corp oxigenul dizolvat și să elimine bioxidul de carbon.

Sîngele alb are la bază fluorocarburi, niște compuși semi-organici asemănători hidrocarburilor, doar că hidrogenul este înlocuit de fluor. Inerte, netoxice, rezistente la căldură, la acizi și la intemperii, fluorocarburile și-au găsit numeroase utilizări în industrie, de la tigăi la capsulele spațiale. În biologie și-au făcut însă o apariție neașteptată.

Sîngele a peste o sută de șobolani a fost înlocuit în proporții variabile și chiar în totalitate cu fluorocarburi. În timpul celor 6—8 ore, cît au supraviețuit, nici unul dintre animale nu a dat semne de suferință și toate funcțiile lor s-au desfășurat normal.

Nu se pot stabili încă aplicațiile acestei metode care se află în primul stadiu experimental și apare încă ca foarte riscantă. Se speră însă că ea va aduce mari foloase în păstrarea organelor pînă la transplantare, în hemoragiile și anemiile grave sau în anumite leucemii, în care s-ar putea înlocui tot sîngele bolnav și aplica un tratament adecvat înainte de a introduce sînge sănătos.

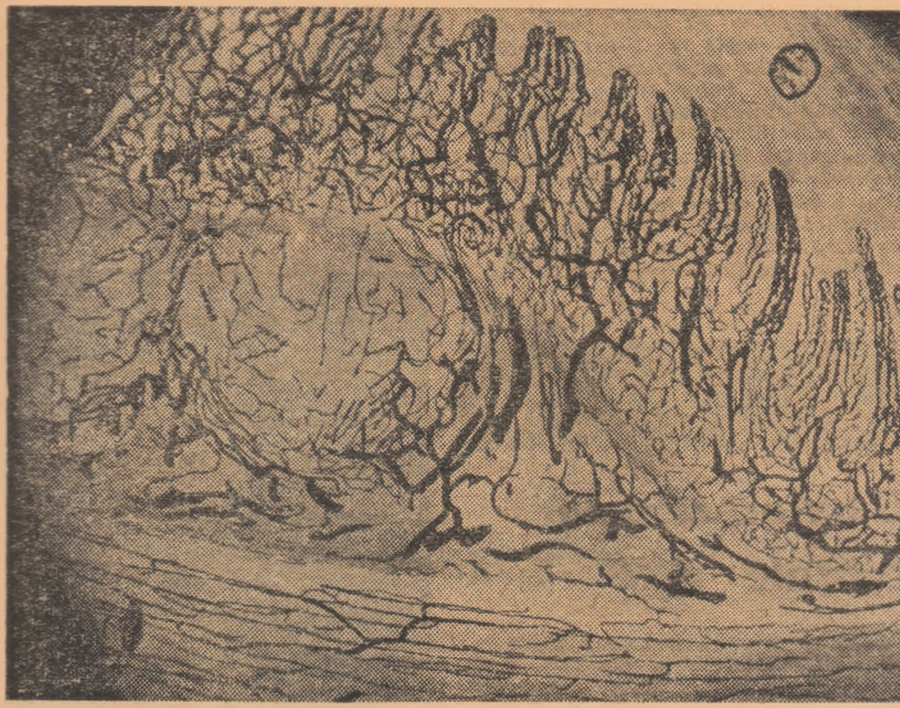

Vase capilare fotografiate cu un aparat sensibil, construit de B. Matalev
Foto : **APN**

DIETETICĂ

Regimurile în zig-zag

Regimurile sistem zig-zag se caracterizează prin intercalarea periodică într-o dietă alimentară a unor zile izolate, „zile de contrast", în care fie că se limitează sau se exclud complet unele alimente, fie că se consumă alimentele sau produsele interzise în restul timpului.

Zilele de contrast se realizează prin alcătuirea unui „meniu" cu modificarea compoziţiei, cantităţii şi a modului de preparare culinară a alimentelor dintr-un anumit regim. Se ţine seama în acest scop de simptomele clinice, de funcţia perturbată a diferitelor organe sau sisteme şi în raport cu aceasta se prescriu diferitele alimente în formă crudă, fiartă, de pireuri etc. De exemplu, într-o zi sau în două zile pe săptămînă se exclud complet anumite alimente (carne, lapte, brînză, ouă) şi se permit numai fructe, legume şi zarzavaturi crude. Alteori bolnavul va mînca alimente interzise în restul timpului.

Intercalarea zilelor de contrast pe fondul unui regim dietetic prescris un timp mai îndelungat acţionează asupra întregului organism prin influenţarea metabolismului, dar totodată şi asupra organului bolnav prin „încărcarea". sau „descărcarea" lui din punct de vedere funcţional. Se realizează astfel un antrenament periodic sau permanent al funcţiei organului suferind, ceea ce are ca urmare o restabilire mai rapidă a capacităţii funcţionale a stomacului, intestinului, rinichiului sau a altui organ ori sistem.

Concepţia modernă în dietoterapie consideră că un regim de menajare, de cruţare a organului bolnav este indicat cu condiţia ca în perioada de convalescenţă să se intercaleze periodic „zile de contrast".

În general se începe cu un regim de descărcare a funcţiei organului bolnav, pentru ca ulterior să se continue cu o dietă de încărcare, exercitîndu-se în acest mod o acţiune de antrenament a funcţiei organului sau sistemului respectiv.

În practică, în sistemul regimurilor zig-zag, zilele de contrast sînt axate pe cîteva „meniuri" tipice, dintre care cele mai uzitate sînt următoarele :

1. zile de crudităţi (legume, zarzavaturi, fructe crude) — regim vegetarian pregătit fără ajutorul focului ;

2. zile de fructe sau de zeamă de fructe (1500-2000 g în 24 de ore) ;

3. zile de mere crude rase (1500 g în 24 de ore, repartizate în porţii de 200-300 g) ;

4. zile de zahăr (ceaiurile cu 150 g zahăr pe zi constituie o excelentă dietă de descărcare în afecţiunile rinichiului şi ficatului) ;

5. zile declorurate, de fapt desodate, în care se consumă numai 0,5-1 g de sare pe zi (aceste zile nu vor fi intercalate mai frecvent decît o dată pe săptămînă) ;

6. zile de regim lactovegetarian sau lacto-ovo-vegetarian (la care se adaugă produse lactate şi ouă). Acest regim este lipsit de produse carnate (carne de vacă, porc, pasăre, peşte, viscere sau diferite conserve de carne).

De multe ori se folosesc regimurile cunoscute sub num[illegible] „zile de foame relativă" sau „zile de descărcare", care se caracterizează prin limitarea introducerii diferitelor alimente pe timp de 1-3 zile sau prin reducerea cu aproximativ 50% a cantităţii de hrană pe care o consumă un adult în 24 de ore. Raţia calorică în 24 de ore poate fi scăzută în unele cazuri chiar pînă la 200-300 de calorii. Acest regim este foarte indicat în obezitate.

Dr. G. Galkin

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Cefaleea de efort

Cefaleea — durerea de cap — este poate cea mai obişnuită suferinţă de care se plîng pacienţii. Trebuie să ştim însă că ea nu reprezintă întotdeauna manifestarea unor procese patologice şi un exemplu tipic este aşa-numita cefalee de efort, determinată foarte frecvent de oboseala fizică sau intelectuală, suprasolicitarea nervoasă, emoţiile puternice (teamă, griji, şocuri psihice). De obicei astfel de dureri de cap apar pe un „teren" debilitat sau la persoane „nervoase".

La baza acestei dureri stă o distensie a vaselor cerebrale, cu iritarea formaţiunilor nervoase senzitive perivasculare, distensie care se produce într-o oarecare măsură ori de cîte ori se face un efort fizic sau intelectual. Durerea apare spre sfîrşitul zilei, al programului de muncă şi este localizată de obicei în regiunea frontală. Caracteristica ei principală este că dispare după un somn profund.

Este foarte posibil ca în unele din aceste cazuri senzaţia dureroasă să fie datorită şi contracţiei excesive şi prelungite a muşchilor feţei (în special frontalul), muşchilor pielii capului şi ai cefii. Uneori durerile de cap de acest tip pot diminua sau dispare prin simpla relaxare a muşchilor frunţii şi ai pielii capului.

Tot în cadrul cefaleei de efort intră şi cea provocată de un efort ocular, cînd există tulburări ale văzului de natură funcţională : vicii de refracţie (hipermetropii sau miopii la persoane care fac eforturi mari de acomodare la citit), astigmatism etc. Durerea apare mai ales după o lectură îndelungată, după scris şi durează apoi un timp. Este maximă la nivelul regiunii frontale, iradiind spre regiunile temporale şi occipitale. În tulburările de refracţie şi mai ales în astigmatism, durerea este provocată prin contracţia susţinută a muşchilor extraoculari ai orbitei şi a muşchilor capului (frontali, temporali şi occipitali) în vederea corectării defectului.

Cefaleea de efort nu poate fi diagnosticată decît după eliminarea celorlalte cefalei organice, astfel încît un examen medical complex este obligatoriu. Cînd este vorba de cefalee de efort, ea poate fi remediată prin regim de muncă şi odihnă adecvat, vitaminizare, aeroterapie, hidroterapie, gimnastică, sport, exerciţii de relaxare. Cefaleea datorită unor vicii de refracţie poate fi vindecată prin corectarea tulburărilor oculare.

Dr. Z. A. Barski

TERAPEUTICĂ

Novocainoterapia în actualitate

Novocaina a fost utilizată multă vreme aproape exclusiv în chirurgie. Cercetările din ultimul timp au extins mult „spectrul" ei de acţiune, începînd cu terapia profilactică a îmbătrînirii (sub forma de Gerovital H_3 — N.R.) şi terminînd cu tratamentul celor mai diverse stări morbide : astm bronşic, arterite, flebite, boala ulceroasă, boli alergice etc.

Efectele terapeutice ale novocainei sînt în primul rînd nervoase, echilibrînd sistemul neurovegetativ, apoi de reglare a funcţiilor circulatorii şi respiratorii, precum şi de „reparare" a proceselor inflamatorii. Acţiunea complexă şi uneori „paradoxală" a novocainei (influenţînd favorabil tulburări de sens opus — spasme şi pareze vasculare, de pildă) a fost demonstrată în celebrele lucrări ale lui A.V. Vişnevski.

[illegible]

[illegible] injecţiile trebuie făcute foarte încet, în 3—5—7 minute în raport cu cantitatea administrată. În accidentele acute, o singură injecţie poate fi suficientă. În bolile cronice se practică zilnic o injecţie timp de 10—15 zile. Indicaţiile principale ale novocainei pe cale intravenoasă sînt : astmul bronşic şi alte stări de dispnee cronică, emboliile pulmonare, boala ulceroasă, colicistopatiile şi nefropatiile (litiaze renale) etc. Tratamentul merită încercat în toate cazurile rebele la medicaţia obişnuită.

Calea intraarterială serveşte în tratamentul arteritelor şi emboliilor arteriale precum şi în boala hipertensivă.

Blocajul novocainic după metoda propusă de A. V. Vişnevski se aplică în tratamentul unor boli digestive (blocajul splanholombar), în angina pectorală (infiltraţia ganglionului stelat) şi în stările de şoc (infiltraţia sinusului carotidian).

Dr. S. M. Speranski

Prim ajutor

esculap esculap esculap esculap esculap esculap

Poşta medicului

PROFUND ÎNGRIJORAT — Bucureşti : Sînt tulburări care ţin mai mult de soţia dv. După părerea noastră, o discuţie sinceră cu dînsa ar putea da rezultate. Prin procedee de autosugestie, educaţia voinţei, răul poate fi remediat. Din păcate, nu există medicamente pentru aceasta, singurul remediu fiind înţelegerea şi colaborarea reciprocă.

BARTALIS KLARA — Harghita : Faceţi neapărat un examen stomatologic şi un control digestiv (clinic, radiologic, ex. de laborator) la un specialist. În lipsa unei cauze obiective, indicaţiile date altor cititori sînt valabile şi pentru dv : consumul de mere crude, apă de gură, cărbune medicinal 3—4 tabl./zi, gumă de mestecat etc.

MERY — Ploieşti : Am primit toate cele... 4 scrisori ale dv. dar abia acum le-a venit rîndul. Vă răspundem de astă dată la întrebarea pe care o socotiţi cea mai „urgentă" [illegible] pentru corp sau o mănuşă aspră. [illegible] se face pe pielea uscată, iar la [illegible] se face un duş.

V. GR. I. — Iaşi : Vă mulţumim pentru aprecieri, pe care nu le-am interpretat drept o „captatio benevolentiae". [illegible] tiunea dv. reclamă un tratament [illegible]. Este bine să faceţi streptomicină injectabilă, chiar 3—4 g (0,50 g la 12 ore). [illegible] mod sigur nu ! Deci soţia va rămîne însărcinată copilul nu va avea de suferit de pe urma bolii dv. [illegible] Există o tendinţă de cronicizare, ceea ce înseamnă că e necesar un control şi eventual un tratament periodic. 5) Da. 6) Puţin probabil. Măsurile de precauţie sînt [illegible] utile, în plus controlul ginecologic [illegible] soţiei.

BERCA — Bucureşti : Nu, nu există (încă) specialişti numai în boli de nas, ci numai în O.R.L. (nas, gît şi urechi). Unde am ajunge cu o astfel de ultraspecializare ? Poate la confirmarea [illegible] spuse de G. B. Shaw : „Specialistul este un om care ştie din ce în ce mai mult despre din ce în ce mai puţine lucruri, pînă ajunge să ştie totul despre [illegible]".

ANA-RITA ŞERBAN — Bucureşti : De ce faci atîtea mofturi la mîncare ? [illegible] nu vei mînca, nu te vei îngrăşa şi nu vei creşte mare. În plus îi necăjeşti [illegible] pe părinţi.

JEAN VOINŢĂ P. — Bucureşti : 1) Totul e în regulă, pentru că în ultimă instanţă nu forma ci fondul contează. 2) Teoria lui Messmer este depăşită. Noi am publicat în pagina de ştiinţă numeroase materiale despre influenţa cîmpului magnetic asupra organismului. Răsfoiţi colecţia revistei. O lucrare accesibilă pe această temă nu există. 3) Acelaşi lucru şi pentru anabioză. 4) Nu există un raport direct între viaţa sexuală şi longevitate. 5) Pentru celelalte probleme, citiţi lucrarea „Hormonii şi viaţa" de acad. St. Milcu şi Al. Lungu.

PIZMAC ION — Dragomireşti : Împotriva mătreţei mai există cîte ceva, dar împotriva căderii părului doar perseverenţa dv. Cum spunea Rabelais : „Les joyeux guérissent toujours" (optimiştii se vindecă totdeauna). Le-aţi încercat pe toate ! Mai faceţi o tentativă : şamponul „Miraj" (numele e seducător !), care se găseşte de curînd în drogherii, împotriva mătreţei şi un tratament cu Folcisteină, conform indicaţiilor din prospect, pentru regenerarea părului.

(Continuare în pag. 11-a)

ITALIA

Tragedia Messinei

Recent s-au împlinit 60 de ani de la cumplita calamitate care s-a abătut asupra portului sicilian Messina. Puternicul cutremur care a zguduit atunci oraşul a îngropat sub ruine, în numai cîteva minute, mai bine de jumătate din locuitori.

...Cerul e albastru şi, deşi e iarnă, colinele sînt înveşmîntate în verdeaţă. Un **traghetto** uriaş — un feribot cu o garnitură întreagă de tren la bord — ne transportă destul de repede spre ţărmurile Siciliei, despărţite de continent prin îngusta strîmtoare Messina. Cîte capete ingenioase şi-au

...ntina Orion (1547—1551), unul din puţinele monumente cruţate de cutremurul din 28 decembrie 1908

...s mintea la contribuţie spre a mo... ...ceastă ciudăţenie a naturii şi a uni din ... nou ceea ce cîndva forma un singur ... tot ! Dar în zadar. Unele proiecte erau fantastic de costisitoare, altele păreau mai ieftine, dar totuşi irealizabile. Încît îngusta strîmtoare e şi acum străjuită de primejdioasele stînci Scylla şi Charybda, iar imensul **traghetto** transportă trenurile, automobilele, mărfurile şi oamenii...

Messina, afirmă pliantele turistice, „este poarta maritimă a Siciliei". Dar în acelaşi timp e şi o poartă feroviară. Toate aceste fac ca Messina să fie unul din cele mai populare oraşe ale insulei. E o faimă pe care şi-o datoreşte în bună măsură faptului că e des vizitată de nave de diverse tonaje din multe ţări ale lumii.

Acum 60 de ani despre Messina se vorbea în toată lumea pentru că asupra oraşului se abătuse o cumplită tragedie. Unul dintre noi a vizitat Sicilia şi la începutul anului trecut. Pămîntul ei a fost din nou zguduit de convulsii, iar cîteva orăşele din vestul insulei au fost preschimbate într-un morman de ruine. Ziarele italiene au anunţat că sub dărîmăturile din Gibellina, Santa-Ninfa, Montevago şi alte localităţi şi-au pierdut viaţa circa 2 000 de oameni. Cînd e vorba de calamităţi naturale, iar în ultimele trei secole în Italia s-au produs mai bine de o treime din seismele prin care au trecut Terra şi locuitorii ei, calculele matematice sînt deplasate. Totuşi cum să uităm că la 28 decembrie 1908, numai la Messina au murit, în cîteva minute, din pricina unui cutremur de 12 grade, 80 000 de oameni — peste jumătate din locuitorii ei.

Dar, de fapt, ce s-a întîmplat acum 60 de ani ?

Iată relatarea unui telegrafist din oraş, pe nume Monforte :

— Eram trei la poştă. Eu mă aflam lîngă telegraful Morse cînd s-a produs prima zguduitură de pămînt. Înainte de a o simţi, am auzit un zgomot înspăimîntător. Am sărit imediat de pe scaun şi cred că m-am sprijinit de perete pentru că nu mă mai ţineau picioarele. Zguduiturile au urmat una după alta. Mobilierul sărea în sus, geamurile se spărgeau cu un zgomot asurzitor, iar prin ochiurile goale de fereastră năvăleau în încăpere rafale de vînt. Primul val a durat 20 de secunde, în care timp nu s-a dărîmat nici o casă, dar deasupra oraşului a început să plutească un geamăt sfîşietor, pe care Messina îl înălţa spre cer înainte de a muri. Apoi zidurile clădirilor au început să zboare în toate cele patru puncte cardinale, cum plutesc toamna frunzele prin văzduh. Eu am fost proiectat în stradă.

Telegrafistul a scăpat cu viaţă, fiind unul dintre puţinii norocoşi.

— Am privit scheletul chircit al Messinei — a scris un ziarist francez, care a vizitat oraşul curînd după cutremur — şi n-am văzut nimic. Pe locul fostului oraş era un morman de pietre fumegînde, linse de limbi de flăcări, înteţite curînd după cutremur de puternicul Siroco dezlănţuit atunci.

— Ce-i de făcut, cum să scăpăm de această nenorocire ? — se întrebau supravieţuitorii disperaţi.

Acum, la Messina puţini mai sînt cei ce-şi amintesc de cumplita tragedie. Printre ei se află şi Gino Calarco, consilier la primăria oraşului, care s-a oferit să ne conducă prin oraşul necunoscut, fiindu-ne de mare ajutor. El ne-a povestit despre cutremur ceea ce, la rîndul lui, aflase în copilărie de la tatăl său.

— Despre cutremure se pot spune multe lucruri. Dar se poate oare descrie spaima care-i cuprinde pe oameni cînd începe să se zguduie pămîntul ? Tunete, praf, strigăte disperate, gemete ale răniţilor. Evident, oamenii nu pot să împiedice o calamitate naturală. În schimb pot să-i ajute pe răniţi sau pe cei îngropaţi sub dărîmături. Cu cît ajutorul vine mai repede, cu atît salvează mai multe vieţi. La Messina ajutorul ne-a venit de pe mare şi ne-a fost dat de marinari ruşi de pe navele militare „Ţesarevici", „Slava", „Bogatîr" şi „Amiral Makarov", dintr-o escadră care se îndrepta spre Siracusa şi se afla tocmai atunci în strîmtoare.

Cu prilejul comemorării tragicului eveniment, la Messina şi-a deschis uşile teatrul Victor Emmanuel, rămas închis din ziua aceea cumplită.

De atunci s-au scurs 60 de ani. Între timp Messina a mai trecut şi prin multe alte încercări. În timpul celui de al doilea război mondial, de pildă, aviaţia americană a transformat din nou oraşul în ruine. Dar Messina s-a ridicat iar, cu o perseverenţă uimitoare, din propria-i cenuşă. Acum trăieşte viaţa clocotitoare a unui mare port.

Urmele trecutului au fost şterse aproape în întregime.

L. Zamoiski
L. Kolosov

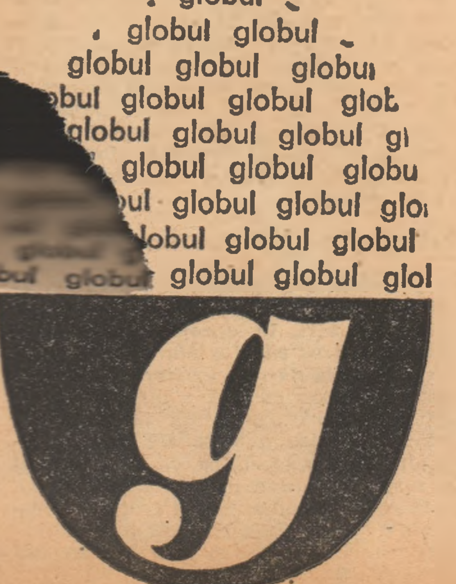

DE PE CINCI CONTINENTE

● Tradiţie geneveză ● Un port ideal ● „Urba" va intra în funcţiune ● Peste 500.000tone de petrol zilnic ● O staţiune „climaterică" originală.

În decembrie trecut, în vitrinele tuturor cofetăriilor din Geneva erau ispititor rînduite sumedenie de torturi şi alte produse de ciocolată de diverse dimensiuni. Dar cel mai mare tort fusese aşezat în sala primăriei. Pe podiumul care susţinea originala capodoperă culinară a urcat, cu o sabie în mînă, primarul Genevei, doamna Lise Girardin ; în aplauzele furtunoase ale asistenţei, ea a tăiat în felii uriaşul tort, rostind solemn : „Toţi duşmanii Republicii Geneva să aibă aceeaşi soartă !"

Simbolicul spectacol are o veche istorie. Într-o noapte învăluită în beznă din 1602, armata ducelui de Savoia s-a apropiat de zidurile Genevei. Oraşul era cufundat în somn. Numai o bătrînă mai trebăluia încă ; fierbea legume într-un cazan mare pentru micul dejun de a doua zi al numeroasei ei familii. Cînd unul dintre soldaţi, care urcase pe o scară, a ajuns în dreptul ferestrei harnicei bătrîne, aceasta i-a zvîrlit în cap cazanul cu apă clocotită şi a dat alarma. Aşa spune legenda care a dat naştere sărbătorii dulciurilor, supranumită „Escalade", acum 366 ani.

★

Cea mai mare parte a operaţiilor de export-import din Ceylon se face prin portul Colombo, care a transformat un orăşel cîndva provincial în capitala ţării. Dar în Ceylon mai există şi alte porţi accesibile navelor oceanice. Ca bunăoară Trincomalee, situat pe ţărmul estic, socotit unul dintre cele mai bune porturi din lume, întrucît e apărat de capriciile oceanului printr-un lanţ de coline ; bazinul, foarte adînc, are o suprafaţă de peste 1 700 de hectare. O dovadă a capacităţii impresionante a portului este şi faptul că în cursul celui de al doilea război mondial, după ce a pierdut Singapore, Anglia a adăpostit în acest golf simultan o sută douăzeci de nave. Prin Trincomalee se exportă multe produse şi mai ales ceai. Dar el cedează totuşi întîietatea Colombo-ului de unde pornesc în larg cargouri cu nuci de cocos, cauciuc, cafea, tutun, cacao, materii prime pentru industrie etc.

★

Ziariştii francezi şi străini invitaţi la prezentarea oficială a unui nou mijloc de transport orăşenesc, numit „Urba", au călătorit pînă la Lyon cu automobilul, cu avionul sau cu autobuzul, vehicule cît se poate de obişnuite. Iar mai apoi, o parte dintre ziarişti n-au fost impresionaţi în mod deosebit de cele văzute. Căci ce le puteau spune cele două vagonaşe dreptunghiulare, fabricate din material plastic semistrăveziu, care păreau fragile ca nişte jucării. În comparaţie cu ele cabinele telefericelor, aflate la dispoziţia schiorilor din Alpi sau chiar vagonaşele monoraiurilor din incinta expoziţiilor ori din parcuri par mult mai solide.

„Dar să nu ne grăbim cu concluziile — ne atrage atenţia ziaristul sovietic S. Zîkov. Ne aflăm la Lyon, unul dintre cele mai vechi oraşe franceze — are 2 000 de ani — important centru industrial şi universitar. Lionezii se bucură de faima unor oameni harnici, chibzuiţi. „Urba" este vlăstarul acestui oraş, mîndria lui. Dacă cu ocazia prezentării, ziariştii au călătorit într-un tren alcătuit doar din două vagonaşe de material plastic, cu numai opt locuri şi pe o distanţă de 60 de metri, peste un an — un an şi jumătate prima linie a „Urbei" va avea o lungime de şase kilometri de-a lungul cheiului Ronului". „Urba" este destinată zonelor aglomerate ale oraşului, asigurînd un transport rapid — pînă la 200 km pe oră — şi cu maximum de confort pe distanţe mici. Vagoanele suspendate vor avea 16, 24 sau 30 de locuri; nu se va călători în picioare.

★

În Venezuela se extrag zilnic peste 500 000 tone de petrol. În ce priveşte exportul, ea se situează pe primul loc în lume, iar în privinţa extracţiei pe locul trei, după S.U.A. şi U.R.S.S. Numai Kuweitul întrece Venezuela în volumul extracţiei de petrol pe cap de locuitor.

Dar Venezuela mai deţine un record. Caracas, capitala ţării, care acum 25 de ani era doar un orăşel nedezvoltat, are acum circa două milioane de locuitori, iar în materie de autostrăzi şi străzi suspendate nu are egal în America Latină. Capitala venezueleană este foarte frumoasă mai cu seamă cînd e privită de pe muntele Avilla.

★

Una dintre primele centrale electrice atomice britanice, cu o capacitate de circa 640 000 kW, a fost construită în frumosul orăşel Hunterston ... pe un pitoresc promontoriu. Pentru ... cele două reactoare a trebuit construită cîte o clădire de peste ... de metri înălţime şi cu o greutate de ... tone. Ca să nu stîrnească t... în rîndul populaţiei şi al turiştilor, întregului complex i s-a dat aspectul arhitectonic de staţiune „climaterică" modernă. Constructorii au căutat să păstreze pe cît posibil neschimbat peisajul. Centrala poate fi vizitată de localnici şi de oaspeţi.

De remarcat că circa ... din toată energia electrică produsă în Marea Britanie se datorează celor 11 centrale atomice, a căror capacitate sumară se ridică la cinci milioane kW.

(După „Nedelea", „Izvestia" şi „Za rubejom").

Desen de V. Tamaev

Zîmbiţi vă rog !

PRECIZARE

Adevăratul Sherlock Holmes

Conan Doyle şi Sherlock Holmes. Două nume a căror popularitate e demnă de invidie. Pentru a restabili însă adevărul istoric ar trebui să înlocuim numele lui Sherlock Holmes cu acela al chirurgului Joseph Bell, pe care Doyle l-a avut profesor la Facultatea de Medicină din Edinburgh şi al cărui secretar a fost timp de cîţiva ani.

Aşadar, Conan Doyle şi Joseph Bell. Din cele de mai jos ne vom convinge că acest personaj real se identifică perfect cu celebrul detectiv al lui Doyle.

„Cei mai mulţi oameni privesc fără să observe, spunea Bell studenţilor lui. Or, cu puţin spirit de observaţie poţi descoperi naţionalitatea, meseria şi alte caracteristici ale unui om. La fel cum un medic atent poate ghici, cu un minut mai devreme, de ce suferinţe se va plînge o pacientă guralivă".

Joseph Bell stăpînea la perfecţie arta deducţiei (aşa cum avea s-o stăpînească mai tîrziu geamănul lui literar). Într-o seară cineva bătu la uşa cabinetului lui de la spital.

— Intră...

În pragul uşii se ivi un bărbat necunoscut.

— De ce sînteţi atît de îngrijorat ? îl întrebă Bell fără să-şi ridice privirea.

— De unde ştiţi, domnule doctor, că sînt îngrijorat ? se miră vizitatorul.

— Mi-am dat seama după comportarea dv. Aţi ciocănit de patru ori, în timp ce ceilalţi bat de două sau cel mult de trei ori.

Bell nu se înşelase. Vizitatorul avea motive serioase să fie foarte îngrijorat.

În orele de consultaţie de la clinică Bell îşi ilustra spiritul de observaţie, în faţa studenţilor, stabilind diagnosticul înainte ca pacienţii să-şi enumere simptomele şi determinîndu-le profesia.

— Cizmar, declara, de exemplu, privind atent un pacient.

— Cum l-aţi recunoscut ? îl întrebau studenţii.

— Are pantalonii uzaţi în partea dintre genunchi. Cizmarii ţin între genunchi suportul de lemn al calapodului.

Pe un alt pacient l-a întrebat :

— Aţi venit din sudul oraşului ?

— Da.

— Şi aţi traversat terenul de golf ?

— Exact. M-aţi văzut, domnule doctor ?

— Nu. Dar ştiu că singurul teren de golf cu sol argilos e în sudul oraşului. Cînd plouă, argila se lipeşte de încălţăminte. Priviţi-vă pantofii...

În autobiografia lui, Conan Doyle a povestit că, într-o zi, profesorul l-a întrebat pe un pacient :

— Aţi fost militar ?

— Da, domnule doctor.

— Vînător de munte ?

— Exact, domnule doctor !

— Pînă nu demult, nu-i aşa ?

— Da, domnule doctor !

— Sergent ? Aţi fost în insula Barbados ?

— Exact, domnule doctor !

Studenţii îşi priveau cu admiraţie profesorul.

— Iată cum am ajuns, domnilor, la aceste concluzii, li se adresă el. Deşi politicos, pacientul nu şi-a scos pălăria cînd a intrat în cabinet. Militarii nu-şi scot chipiul [illegible] cu obiceiurile civ[illegible] curînd din cadre[illegible] Ţinuta lui autori[illegible] gradul de sergent [illegible] zis, boală răspîn[illegible] Indiilor de Vest. [illegible] fost în Barbado[illegible] Sherlock Holme[illegible] întocmai.

Absolvind Uni[illegible] burgh în 1881, Co[illegible] rat lumea ca med[illegible] bord, apoi s-a stabilit la Londra în aşteptarea pacienţilor. Aceştia nu s-au grăbit însă să-l asalteze şi Doyle şi-a încercat puterile în literatură, cu gîndul la fostul lui profesor Joseph Bell. Aşa s-a născut Sherlock Holmes. Mulţi din studenţii Universităţii din Edinburgh şi-au dat numaidecît seama de asemănarea dintre detectivul lui Doyle şi profesorul lor. De altminteri, însuşi Joseph Bell a recunoscut în metoda de deducţie a lui Holmes propria lui metodă, iar în autorul povestirilor poliţiste pe unul din studenţii lui favoriţi.

Adevăratul Sherlock Holmes s-a stins din viaţă în 1911, în vîrstă de 74 de ani. Revista medicală „Hospital" a publicat cu acest prilej un elogios necrolog, intitulat „Moartea unui mare pedagog" şi o fotografie sub care scria : „Dr. Bell, prototipul lui Sherlock Holmes".

D. Golubev

ÎN CURÎND LA HERCULANUM

Păstrat pentru posteritate

Antica aşezare romană Herculanum, acoperită în anul 79 î.e.n. împreună cu Pompei, în cursul unei teribile erupţii, de lava şi cenuşa vulcanului Vezuviu, este pe cale de a fi complet degajată. Pompei a fost acoperit de un strat de cenuşă cu o grosime de şase metri, aşa încît scoaterea la lumină a clădirilor nu a fost prea complicată. Asupra Herculanum-ului s-a abătut însă un adevărat fluviu de lavă şi noroi vulcanic care, după solidificare, a format un strat gros de circa douăzeci de metri.

Pentru atacarea crustei de lavă care acoperă oraşul, specialiştii au hotărît să apeleze la o tehnică deosebită, la instrumente extrem de puternice care, însă, pentru a nu deteriora vestigiile, trebuie să acţioneze cu îndemînarea unui bijutier.

Cum se procedează ? În stratul superficial se lucrează, la început, cu ciocanul pneumatic, pentru ca la o anumită adîncime la care au fost localizate clădirile, pereţii să fie degajaţi cu ajutorul unor „scalpele" pneumatice ultrasensibile. Apoi intră în acţiune perii automate care curăţă marmura, frescele şi mozaicurile. Aşadar, nu peste multă vreme, amatorii de turism vor putea admira, alături de vestigiile Pompeiului, şi pe cele ale Herculanum-ului.

FARMACOPEEA TAIGALEI

Jen-şenul şi rudele lui

Miraculoasele proprietăţi ale jen-şenului (în limba chineză — „rădăcina vieţii") sînt de mult cunoscute. Folosită în medicina populară ca tonic general, planta s-a bucurat de faima de panaceu universal, capabil să prelungească viaţa şi să menţină tinereţea.

În pitoreştile sale însemnări intitulate „În taigaua Orientului Îndepărtat" Arseniev a descris viaţa plină de primejdii a căutătorilor de jen-şen. În aceeaşi taigă există azi Institutul „Komarov", a cărui misiune este să descopere şi să cultive plantele sălbatice cu proprietăţi curative, care abundă în pădurile extrem-orientale. Cercetătorii institutului au reuşit astfel să cultive jen-şen şi să aducă planta la maturitate în numai trei sau patru ani, în [illegible] condiţiile de care a avut parte şi jen-şenul, adică într-o epocă cînd clima globului a suferit mari modificări şi vegetalele au avut de dus o luptă aprigă pentru existenţă. Printre aceste vegetale se numără şi lianele din ţinutul Ussuri. Fructele lor de culoarea chihlimbarului şi foarte gustoase s-au dovedit veritabile depozite de vitamine. O sută de grame de fructe ale unei specii de liane conţin, de pildă, o rezervă de vitamină C necesară unui om timp de o lună.

Apoi cercetătorii şi-au îndreptat atenţia spre rudele apropiate ale jen-şenului, plantele din familia araliaceelor. O familie neobişnuit de numeroasă, de altfel, cu 650 de specii. Cu care să înceapă însă ? Le-a venit în ajutor hazardul. Ieşind la vînătoare, cercetătorul N. Suprunov a zărit o căprioară rănită care mînca frunzele unui arbust cu ţepi ce nu păreau să fie prea apetisanţi. Cunoscut sub numele de „tufa diavolului", arbustul s-a dovedit un excelent stimulator. Plantîndu-l în apropierea unor stupi cu albine, cercetătorii au observat că, după un scurt popas pe ramurile plantei, insectele lucrau cu puteri înzecite. Experienţa a fost repetată cu pui de găină, cărora li s-a adăugat în meniul zilnic frunze de „tufa diavolului". În două luni puii au atins dimensiunile unor păsări adulte. Însuşirile plantei au fost recunoscute de oameni de ştiinţă din Moscova, Leningrad şi Novosibirsk, iar în farmacii au apărut preparate extrase din frunzele de „tufa diavolului"

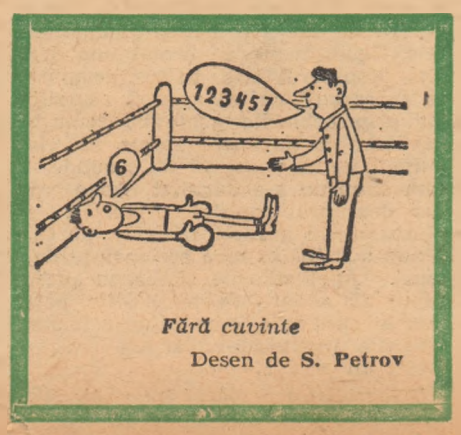

Fără cuvinte

Desen de S. Petrov

Fără cuvinte

Desen de O. Teuler

CALEIDOSCOP

Ghitara electrică şi auzul

În timp ce verificau, după tabele [illegible] tocmite special în acest scop, efectele zgomotelor asupra organismului uman, specialiştii leningrădeni au făcut o descoperire neaşteptată : un instrument muzical atît de răspîndit şi cu [illegible] noritate atît de plăcută cum e ghitara contribuie la scăderea acuităţii auzului. Şi mai nocivă e încă ghitara electrică. Din punctul de vedere al intensităţii influenţei negative, sunetele ghitarei electrice pot fi comparate cu [illegible] ciocanului pneumatic sau cu [illegible] motoarelor unui avion cu reacţie.

243 de ani fără odihnă

Meşterul japonez Kendo Nobuhiro a construit, în 1726, un ceasornic [illegible] în întregime din piese de lemn. I-au trebuit cinci ani pentru a-l [illegible] şi a-i regla mecanismul, extrem de complicat, care indică nu numai [illegible] şi zilele, lunile, anii şi [illegible] cei 243 de ani ce s-au scurs de [illegible] ceasul iscusitului meşter a funcţionat ireproşabil, fără să fi avut nevoie de vreo reparaţie.

Urmele duceau spre casă

Un vînător singuratic din taigaua înzăpezită a Siberiei se întorcea spre casa lui cînd zări, în apropierea ei, urme de urs. Părea că Moş Martin executase întîi un raid de recunoaştere, după care se îndreptase cu paşi siguri spre casă. Şi într-adevăr, prin uşa întredeschisă vînătorul văzu o matahală cufundată tolănită pe laviţă, după ce în prealabil transportase în culcuş fînul din tindă. Vînătorul se îndupleca şi-l crucţă pe somnoros. Nu făcu decît să tragă un foc în aer, după care ursul ţîşni speriat din casă şi o luă la sănătoasa.

Marele Maestru s-a împotrivit ispitei

(Urmare din pag. 4-a)

foc să-l fi atins pe Jacques de Molay. Filip se îngrijise personal ca nici o monedă să nu fie dosită de dregătorii săi sau de inchizitori. Totul intrase în patrimoniul coroanei.

Dar asupra Templierilor se găsiseră mult mai puţini bani decît se crezuse. Evident, cavalerii izbutiseră să ascundă la loc sigur o parte din comorile lor.

Căutări disperate dar zadarnice

Au trecut astfel cîteva secole, pînă cînd, în 1745, arhivarul german Schitmann a publicat un document descoperit de el, în care se afirma că, înainte de a muri, Jacques de Molay îi spusese tînărului conte Guichard de Beaujeu:

„În mormîntul unchiului tău, Marele Maestru de Beaujeu, nu se află osemintele lui, ci arhivele secrete ale Ordinului şi relicve: o coroană a regilor Ierusalimului şi patru statuiete de aur ale evangheliştilor. Celelalte obiecte de preţ se află în interiorul a două coloane aşezate în faţa intrării în criptă. Capitelurile coloanelor se rotesc în jurul axei lor şi deschid orificiul ascunzătorii".

Tînărul conte de Beaujeu i-a cerut lui Filip cel Frumos îngăduinţa de a scoate din castelul Temple rămăşiţele pămînteşti ale unchiului său. Şi se spune că tot el ar fi scos din coloane aurul şi pietrele preţioase şi, o dată cu sicriul, ar fi dus arhiva şi obiectele de valoare într-un alt loc, secret.

Descoperirea arhivarului Schitmann a zguduit în vremea aceea toată Europa, fiind ales că versiunea lui a primit numaidecît o confirmare indirectă: una dintre coloanele bisericii Templierilor era goală pe dinăuntru.

Dar unde să fi ascuns contele de Beaujeu comoara? Unii socoteau că aurul fusese trimis în Cipru, alţii afirmau că sicriul cu osemintele fictive ale Marelui Maestru era îngropat în [illegible]

Ultima ipoteză părea atît de plauzibilă încît la timpul Revoluţiei franceze castelul de Beaujeu a fost dărîmat şi scormonit prin toate ungherele.

Între 1870—1880, cu prilejul reconstruirii Parisului, a fost dărîmată şi biserica Ordinului Templierilor şi s-a constatat că unul din mormintele aflate la subterană era gol. Nu-i exclus ca acesta să fi fost mormîntul fictiv al Marelui Maestru de Beaujeu, în care Jacques de Molay îngropase arhiva şi tezaurele Ordinului. Investigaţiile au continuat şi, la sfîrşitul secolului XIX, s-a stabilit că familia Beaujeu posedase, în afară de domeniul cu acelaşi nume, şi un altul la Argigny.

Acest castel medieval cu turnuri, intrări boltite şi şanţuri adînci, pline şi acum cu apă, s-a păstrat excelent pînă în ziua de astăzi. La începutul secolului XIV, el se afla în afara domeniilor lui Filip al IV-lea, aşa încît n-a avut de suferit din cauza măsurilor luate în 1307. În plus, castelul Argigny e împînzit cu nişte semne ciudate. Să fie oare ele cheia comorii sau numai nişte semne magice împotriva farmecelor făcute de vrăjitori, în care credeau Templierii? Cine poate cunoaşte adevărul? Castelul este proprietatea lui Jacques de Rosemont. Tatăl acestuia a căutat stăruitor presupusa comoară. Fiul n-a dat importanţă legendei pînă cînd, în 1950, a primit vizita unui colonel englez care s-a oferit să cumpere castelul la un preţ fabulos: 100 milioane de franci.

Ciudata ofertă a dus la ideea că în arhivele engleze se găsiseră noi informaţii despre comoara Templierilor. Încît Rosemont a refuzat să vîndă castelul şi a hotărît să procedeze el însuşi la căutarea ei. „Empiricii ştiu numai să distrugă, dar nu găsesc nimic. Numai o metodă ştiinţifică poate duce la descoperiri preţioase" — a declarat el ziariştilor.

Dar nici chiar înarmaţi cu „metode ştiinţifice", modernii căutători de comori n-au obţinut rezultate mai bune decît strămoşii lor.

Într-o bună zi, în Argigny s-a ivit un „maestru în ştiinţe oculte", Armand Barbeau. Intenţiona şi el să folosească în investigaţiile pe care voia să le facă o „metodă riguros ştiinţifică". Un martor ocular ne-a lăsat o relatare uimitoare despre felul cum s-a desfăşurat acum vreo 15 ani, sub conducerea lui Barbeau, operaţia de căutare a comorii:

„S-a trecut la invocarea spiritelor prin metoda ciocănirii, drept care au apărut... spiritele a unsprezece Templieri. Aceştia au acceptat să răspundă la întrebări, dar au făcut-o destul de confuz, refuzînd categoric să spună unde e ascunsă comoara".

Eşecul lui Barbeau nu l-a descurajat pe un anume Breyer, care pretindea că era mai iniţiat în misterele vieţii de apoi. Şi au urmat noi „invocări". Breyer l-a numit pe Guillaume de Beaujeu „gloriosul meu văr" şi l-a rugat să-i dezvăluie taina comorii; ba a propus chiar cavalerului mort acum circa 800 de ani un tîrg ciudat: în schimbul comorii să-i facă cunoştinţă cu o tînără frumoasă. În ciuda ispititoarei propuneri a lui Breyer, Marele Maestru a rămas însă neclintit în mormîntul lui. N-a fost de fel mai îngăduitor decît celelalte spirite invocate şi n-a dezvăluit nimic proaspătului său „văr"...

Fabrica chimică

„MĂRĂŞEŞTI"

desface

1. Cu repartiţie:
   — Clei de oase şi piele
2. Fără repartiţie, pe bază de comanda fermă:
   — „ALBA MENAJ" în cutii de 0,500 kg.
   — „LAC LUNAR", în flacoane de 100 g.
   — „FOSFOMAR", în cutii de 1/1 şi 1/5 kg.
3. — Chituri Plastice
   — Chit Romalchid — „FIRNIS" artificial în bidoane de 20 kg.
   Lacuri incolore — „DUROLAC", „LAC EXPRES"
   Lacuri negre — Vopsea anticorosivă, Vopsea antivegetativă, Lac de protecţie, Lac de bază pentru oglinzi, Lac Şasiu

Articolele de la punctele 1 şi 2 se găsesc de vînzare la toate magazinele de specialitate din ţară.

Îmbrăcăminte călduroasă pentru zile friguroase

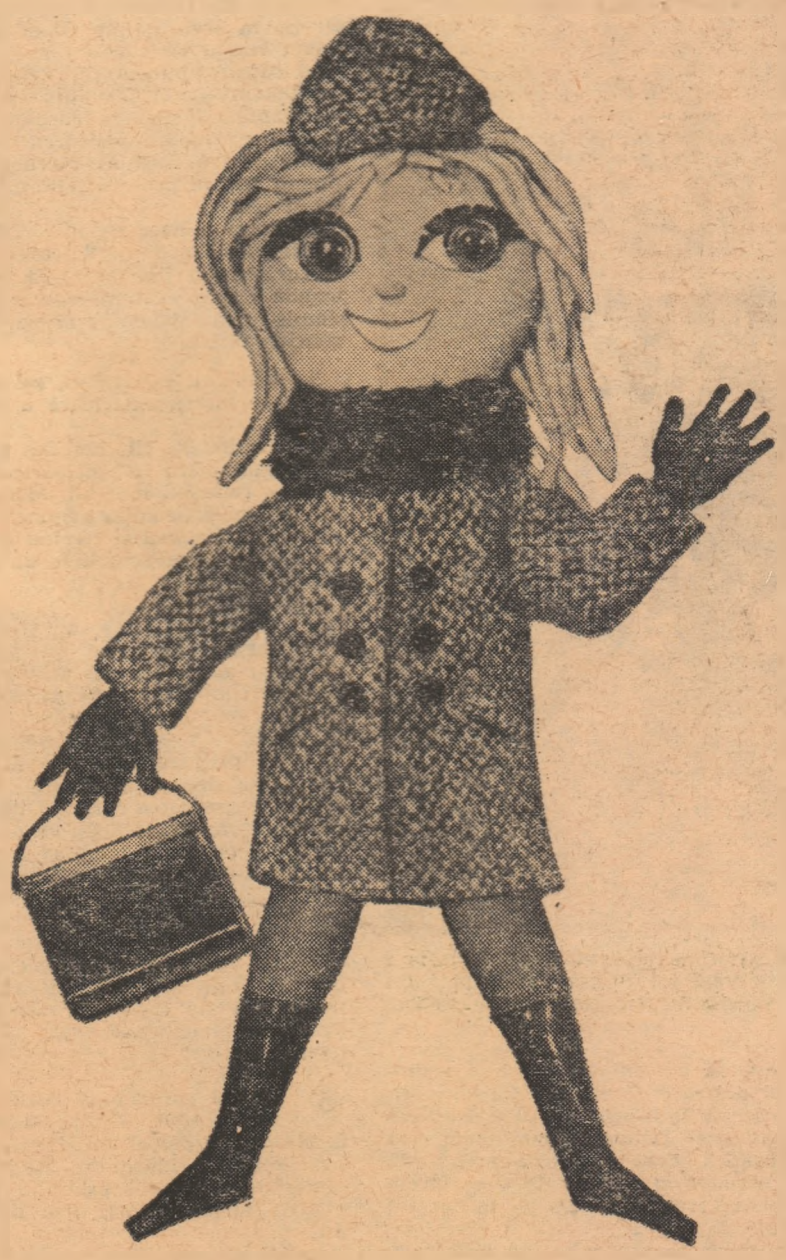

PALTOANE din ţesături 70—100% lînă fină şi semifină în culori pastel, verde, bordo, grena, maron, bleumarin

GULERE din imitaţie de blană sau blană naturală

CROIALĂ MODERNĂ ELEGANTĂ
la magazinele de specialitate

IPROFIL MĂGURA CODLEI

Str. Fabrica Nr. 11 Codlea-Braşov
Telefon 126
PRODUCE

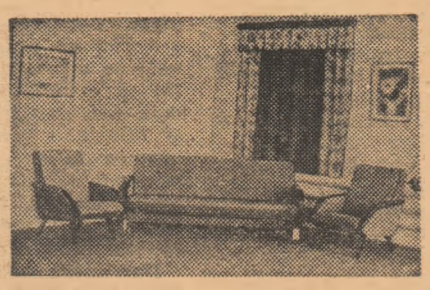

— Sufrageria „Codlea"
— Garnitura „Pal 319"
— Camere de tineret „Lămîiţa"
— Fotoliu pat M.C.
— Fotolii „Nehoiul"
— Bucătăria „Poiana"

Reînnoiţi abonamentele la

veac nou

Săptămînal în 12 pagini

Abonamentele se primesc de către oficiile şi agenţiile P.T.T.R. şi de către factorii poştali.

MODĂ

Ceea ce nu se schimbă

Multă cerneală a curs pe tema nestatorniciei modei feminine! În glumă sau serios, s-a spus că nu există nimic mai inconstant, mai capricios etc., etc. Dar iată că o specialistă, creatoarea sovietică S. Kneazeva, afirmă ritos că istoria modei feminine este un model de conservatorism!

Dovada? Dați de o parte fundițele, volănașele, rușele și alte flecuștete care și-au schimbat mereu locul și timpul, creînd impresia de nestatornicie, și vă veți convinge că moda a avut doar trei tipuri favorite de îmbrăcăminte: tunica, „cămășuța" în care s-a născut, crinolina pe care a îmbrăcat-o la bal, cînd s-a făcut mare și universalul costum adoptat la maturitate, la vîrsta eleganței.

Da, numai aceste trei tipuri: tunică, crinolină, costum, declară categoric Svetlana Kneazeva. Încercați să găsiți ceva care să nu se încadreze într-unul din aceste contururi! Nu veți putea! Diferența e doar de lungime sau de lărgime...

Autoarea este atît de neclintită în convingerea ei încît neagă pînă și ori-

Nici pelerina (modelul din fotografie a fost creat de Casa de modă din Leningrad) nu iese din cadrul celor trei contururi...

ginalitatea minijupelor. Creație a timpului nostru? Haida-de! Răsfoiți orice manual de istorie și veți vedea imaginea zeiței Diana în minirochie sau minitunică, cum vă place mai mult. Iar perucile și meșele de care facem atîta caz erau o banalitate în secolul trecut.

Svetlana Kneazeva nu se lasă înșelată de nimic. În îmbrăcămintea extravagantă pentru cocteiluri, pe care au lansat-o unele case occidentale, ea recunoaște ca sursă de inspirație... costumele de baie din secolul trecut! Și, cine știe — conchide S. Kneazeva — poate că „bikini"-ul de azi va răspunde celor mai stricte necesități ale modei de fiecare zi din secolul XXI. Bineînțeles, ea admite că sînt posibile anumite îmbunătățiri, dar ele, nu vor schimba fondul.

Încît, privind critic și autocritic cele mai îndrăznețe idei, cele mai înaripate fantezii ale creatorilor de modele de astăzi, Svetlana Kneazeva nu găsește nimic important și original. „Cineva a spus foarte bine că cea mai mare „descoperire" din toți acești ani a fost... fermoarul. Singurii care pot concura cu cele trei modele mereu tinere — tunica, crinolina și costumul — sînt pantalonii de damă. Dar și ei au fost împrumutați din garderoba masculină..." — încheie autoarea.

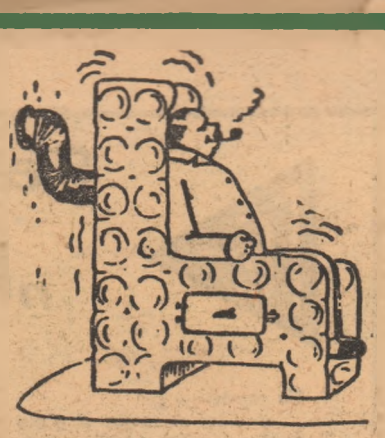

Pentru iarna grea...

GIMNASTICĂ

Vreți să aveți picioare frumoase?

De picioarele noastre trebuie să avem grijă de la cea mai fragedă vîrstă. Copiii care fac gimnastică și sport au mai multe șanse să se mîndrească mai tîrziu cu picioarele lor. Dacă vrem să-i învățăm să meargă frumos și să le servim în același timp de exemplu, să ținem seama de cîteva reguli simple: cînd călcăm, punem întîi vîrful tălpii pe pămînt, apoi călcîiul; să evităm încălțămintea strîmtă, care deformează; să ne obișnuim picioarele cu schimbările de temperatură, lucru pe care-l putem realiza prin băi alternative calde și reci.

În afara acestor reguli simple, prof. Maria Sotnikova, de la Institutul de cultură fizică din Moscova, ne recomandă cîteva exerciții speciale, și ele simple și la îndemîna oricui, indiferent de vîrstă.

1 Umblați pe vîrfur[illegible] pe latura exterioa[illegible]

2 Schimbați cît mai [illegible] musculară a pici[illegible] dînd și relaxînd mușchii [illegible] cameră cu articulația ge[illegible] șoldurilor țeapănă și frec[illegible] între ei, ceea ce constitu[illegible] masaj.

3 Așezați-vă pe scaun și executați mișcări circulare cu picioarele, înăuntru și înafară, cu glezna întinsă, pînă ce simțiți oboseală. Relaxați apoi mușchii.

4 În picioare, rezemați-vă cu mîinile de spătarul unui scaun și deplasați greutatea corpului de pe călcîie spre vîrfuri. Ridicați-vă pe vîrfuri, lăsați-vă pe toată talpa și transferați iar greutatea pe călcîie. Respirați liber.

5 Mergeți cît vă îngăduie timpul în vîrfuri și pe călcîie, purtînd o greutate pe cap. Mușchii picioarelor trebuie să fie încordați, umerii trași în spate, abdomenul supt. Respirați liber.

6 Duceți palmele la ceafă, depărtînd brațele. Așezați-vă pe podea încet, fără ajutorul mîinilor, întindeți picioarele și ridicați-vă. Respirați adînc. Repetați acest exercițiu la început de două-trei ori, apoi de 10—16 ori.

La sfîrșit mers liber pentru relaxare.

7 Cu mîinile pe șolduri, duceți piciorul stîng în față, iar pe dreptul îndoiți-l pînă atingeți podeaua cu genunchiul. Ridicați-vă și înversați picioarele. Căutați să țineți umerii cît mai drepți. Repetați exercițiul de 8—20 de ori. La sfîrșit mers liber pentru relaxare.

8 În genunchi, cu brațele întinse în față. Așezați-vă pe călcîie și arcuiți corpul spre spate; ridicați-vă și arcuiți-vă, apoi așezați-vă iarăși pe călcîie și executați mișcarea de arcuire. În total, de 8—12 ori.

9 Așezați-vă cu picioarele întinse în față; apucați cu mîna stîngă talpa piciorului drept și aduceți-o spre dv. Repetați această mișcare de 6—10 ori cu un picior, apoi cu celălalt. La sfîrșit executați o mișcare de pedalare fără a încorda mușchii, timp de 20—60 de secunde.

10 Sărit de 12—60 de ori în față și în spate, ținînd picioarele drepte. După aceea mergeți timp de 30—60 de secunde.

SPORT

Minunea lui Brumel

O veste interesantă pentru amatorii de atletism: recordmenul mondial la săritura în înălțime, Valeri Brumel, a făcut recent primul său antrenament de la gravul accident de motocicletă suferit în octombrie 1965.

Accidentul a fost atît de grav încît în primele zile s-a crezut că piciorul traumatizat (dreptul, de „bătaie") va trebui amputat; cum s-a exprimat chirurgul Ivan Kucerenko care a făcut operația, „soarta lui atîrna literalmente de un fir de păr".

Piciorul a stat în ghips o mie de zile; campionul a umblat 36 de săptămîni în cîrje și a fost supus la șase operații. Anul trecut, în 45 de zile, începînd din 28 mai, chirurgul Gavriil Ilizarov din Kurgan a lungit piciorul lui Brumel cu trei centimetri, cei trei centimetri pierduți în urma accidentului.

Pentru experiența-i dificilă, Ilizarov s-a servit de un aparat special de construcție proprie, care elonga tibia cu trei sferturi de milimetru pe zi. La 18 octombrie aparatul a fost scos și Brumel a început să meargă, șchiopătînd, dar fără cîrje. Iar la 15 decembrie, în incinta Stadionului Pionierilor din Moscova a făcut primul său antrenament, după trei ani de pauză forțată: a executat cu perseverență, cu încăpățînare, strîngînd din dinți de durere, o serie de exerciții de gimnastică, a lucrat în mod special cu piciorul accidentat (douăzeci de genuflexiuni consecutive), a ridicat greutăți, a alergat, dar n-a sărit.

„Nu vreau să mă grăbesc cu săriturile, nu vreau să forțez ritmul. Da[illegible]

Primul antrenament...

în 12 secunde, obiectiv pe care speră să-l realizeze pînă în mai. Abia după aceea va reînvăța să sară.

Prima înălțime pe care a trecut-o la începutul frumoasei sale cariere sportive a fost 1,15 m, pe Stadionul Pionierilor din Lugansk; avea atunci 11 ani. Acum, după lunga-i convalescență, în cursul căreia și-a luat examenul de stat, nu va ridica ștacheta cu mult mai sus: va porni de la numai 1,40—1,50 m. Cum n-are decît 26 de ani, e suficient timp să ajungă la vechile-i performanțe. De altfel recordul lui mondial de 2,28 m n-a fost încă doborît și Brumel speră ca tot el să fie acela care să o facă, ducîndu-l la 2,32 m.

Dacă totul va decurge așa cum doresc medicii și celebrul pacient, nu-i exclus să asistăm și la această minune a zilelor noastre.

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
g dialog dialog dialog d
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dialo

PENTRU DV. DOAMNĂ!

Femeile pot fi prietene

Dacă ne-am limita la exemple m[illegible] tologice, artistice și literare, am put[illegible] crede că marile prietenii nu sînt [illegible] sibile decît între bărbați: Patroc[illegible] Achile, Oreste și Pylade, Stan și Bra[illegible] Maiakovski și Aseev etc., etc. Exem[illegible] plele feminine sînt foarte rare. Insean[illegible] nă că de aci putem trage conclu[illegible] simplistă că femeile sînt incapabile [illegible] sentimentul amiciției?

Ca bărbat, trebuie să recunosc ci[illegible] stit că mai ales bărbații insist[illegible] tema asta. Poate că din dorința [illegible] a-și păstra supremația (consacrată, drept, de secole) măcar în acest d[illegible]

concluzia s-[illegible] grăbit să o tragă psihologii! — d[illegible] nou la ideea că acest sentiment e sp[illegible] cific bărbaților.

Tipul de răspuns care a fost dat [illegible] putea fi rezumat în felul următ[illegible] „Da, prietenia între femei e posi[illegible] dar cu o condiție: ca între ele să [illegible] intervină un bărbat. Cum se profilea[illegible] la orizont o siluetă masculină, prie[illegible] nia se umbrește și fiecare dintre ce[illegible] două protagoniste caută să se pună [illegible] valoare, în dauna celeilalte".

Dacă vrem să fim obiectivi (și tr[illegible] buie să fim, de vreme ce am abord[illegible] acest subiect) trebuie să recunoaște[illegible] că observația e perfect valabilă și pe[illegible] tru bărbați. Prieteniile masculine i[illegible] întărite din asemenea încercări? Ri[illegible] litatea nu e un mediu prielnic pent[illegible] nici un fel de amiciție. Iar dacă e vo[illegible] ba de excepții, persoane generoase ca[illegible] să se retragă discret în favoarea pri[illegible] tenului se pot găsi și într-o tabără, în cealaltă. Așa încît e greșit să ab[illegible] lutizăm.

Și totuși cum s-a ajuns la acea[illegible] concluzie, nu lipsită de temei, dar p[illegible] radoxală dacă ținem seama de fapt[illegible] că natura a înzestrat mai bine feme[illegible] pentru experiențele sentimentale, i[illegible] clusiv cele de amiciție?

Există o explicație care ține de co[illegible] ditia socială a femeii. Prietenia e [illegible] sentiment social, iar secole de-a rî[illegible] dul femeia a participat prea puțin [illegible] viața colectivităților. Prin urmare [illegible] e vorba de o incapacitate constituț[illegible] nală de a întreține prietenii, ci de fa[illegible] tul că experiențele psihologice ale [illegible] meii s-au dezvoltat în grupuri re[illegible] și izolate: familia, cercul [illegible] grupuri de lucru care nu incur[illegible] porturile sociale. În aceste grupuri re[illegible] trînse bărbatul își păstra ușor rolul [illegible] protagonist; iată de ce femeile tolere[illegible] ză mai greu chiar o rivală potenția[illegible]

Dar epoca noastră, care a desch[illegible] largi orizonturi sociale în fața feme[illegible] antrenînd-o în toate verigile vieții m[illegible] derne, deschide indiscutabil alte pe[illegible] pective și problemei amintite. [illegible] nu e de loc exclus ca, de acum în[illegible] inte, marile exemple de amiciție să [illegible] feminine.

I. Drujnikov

40 460

REDACȚIA: București, Piața „Scînteii", Tel. 17 60 10. Abonamentele se fac la oficiile poștale
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii